

En delstudie i projektet
**Hållbara globala
leverantörskedjor
och näringslivets
konkurrenskraft –
vad är statens roll?**

PM 2020:09

Näringslivets rapportering om miljörelaterade risker i leverantörskedjan

STUDIEN VISAR att nuvarande lagstiftning för företagens hållbarhetsredovisningar gör att Sverige saknar väsentlig information för att skapa förändring i riktning mot en hållbar global ekonomi. Majoriteten av de studerade företagen redovisar inte identifierade miljörelaterade risker i leverantörskedjan.

Dnr: 2020/72
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon: 010 447 44 00
E-post: info@tillvaxtanalys.se
www.tillvaxtanalys.se

För ytterligare information kontakta: Elsa Nilsson
Telefon: 010-447 44 65
E-post: elsa.nilsson@tillvaxtanalys.se

Förord

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Tillväxtanalys, analyserar och utvärderar svensk tillväxtpolitik. Vi ger regeringen och andra aktörer inom tillväxtpolitiken kvalificerade kunskapsunderlag för politikens utveckling. Denna studie är den del av ramprojektet *Hållbara globala leverantörskedjor och näringslivets konkurrenskraft – vad är statens roll?*

Under 2014 antog EU ett direktiv för icke-finansiell rapportering. Sverige implementerade direktivet genom ändringar i årsredovisningslagen som innebär krav för stora bolag att upprätta en årlig hållbarhetsrapport.

Vi har analyserat hur 90 stora svenska företag inom nio importberoende sektorer har rapporterat om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Syftet är att få en indikator på hur väl förberedda svenska företag är på en specifik extern chock i leverantörskedjan. Coronavirusets utbrott visar på vikten av förberedelser och beredskapsplaner när väldigt stora värden riskerar att gå förlorade.

Rapporten är skriven av Elsa Nilsson, utredningsassistent och Henrik Hermansson, analytiker, båda vid Tillväxtanalys. Även Eva Alfredsson och Tobias Persson, båda analytiker vid Tillväxtanalys, har bidragit. Tillväxtanalys vill särskilt tacka medlemmarna av ramprojektets referensgrupp för att ni har bidragit med era perspektiv och utvecklande kommentarer.

Stockholm, april, 2020

Peter Svensson
T.f. chef för avdelningen Innovation och grön omställning
Tillväxtanalys

Innehåll

Sammanfattning	7
Summary	10
1 Introduktion	13
1.1 Bakgrund	13
1.1.1 Tidigare studier	14
1.2 Syfte och frågeställningar	14
1.3 Formella krav på hållbarhetsrapportering.....	15
1.4 Disposition.....	17
2 Metod	18
2.1 Kvalitativ innehållsanalys	18
2.1.1 Dimensioner	18
2.2 Urval av sektorer och företag	19
2.3 Material.....	20
2.4 Definition av miljörelaterade risker.....	20
2.5 Definition av leverantörskedjan	22
2.6 Avgränsningar.....	22
3 Företagens rapportering av miljörelaterade risker i leverantörskedjan..	24
3.1 Rapporterade miljörelaterade risker i leverantörskedjan	24
3.2 Omfattning	25
3.2.1 Majoriteten av företagen har beskrivit riskerna kortfattat.....	25
3.3 Innehåll.....	27
3.3.1 Kopplingen mellan riskerna och företagens verksamhet är oftast vag.....	27
3.3.2 13 företag beskriver i viss mån varför de identifierat riskerna.....	30
3.3.3 Kvantitativa mätningar av riskerna förekommer endast i fyra rapporter.....	31
3.4 Åtgärder.....	31
3.4.1 Majoriteten av företagen har beskrivit åtgärderna kortfattat	32
3.4.2 Många åtgärder är "allmängiltiga" lösningar på olika risker i leverantörskedjan	32
3.4.3 Ett par företag presenterar mer specifika åtgärder	33
3.4.4 Åtgärderna syftar till leverantörer i första led.....	35
3.4.5 Generell rapportering av risker ger generella åtgärder	36
3.4.6 Företagen inkluderar sällan åtgärder i riskbedömningsprocessen	36
3.4.7 Åtta företag rapporterar kvantitativa mål för åtgärderna.....	37
3.4.8 Företagen rapporterar att åtgärderna pågår	37
3.5 Tidsperspektiv	37
4 Skillnader mellan olika företag och typer av rapporter i rapporteringen av riskerna	39
4.1 Skillnader mellan företag som upprättar egen hållbarhetsrapport och företag som hänvisar till koncernens hållbarhetsrapport	39
4.2 Skillnader mellan sektorer	40
4.3 Skillnader mellan företag av olika storlek.....	42

4.4	Skillnader mellan företag som använder olika rapporteringsstandarder	43
4.5	Företag som inte rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan	44
5	Avslutande diskussion	46
5.1	Fortsatt lärande	46
	Referenser	47

Sammanfattning

Utvecklingen av de pågående klimatförändringarna påverkar näringslivet på olika sätt och i olika omfattning. Förändringar i ram- och regelverk, marknader, konsumentbeteenden och teknik skapar ständigt nya möjligheter och utmaningar. I den här studien vill vi öka kunskapen om det svenska näringslivets beredskap att hantera klimatsomställningens övergångsrisiker och fysiska risker av klimatförändringar.

I en internationell jämförelse är Sverige bland de minst sårbara länderna för effekter av klimatförändringar (Notre Dame Global Adaptation Index 2019). Däremot är vi som importberoende land utsatta för miljörelaterade risker i de globala leverantörskedjorna. Enligt World Economic Forum (2020) överskuggar de miljörelaterade riskerna samtliga övriga risker i både omfattning och sannolikhet att realiseras.

Det svenska näringslivet är beroende av globala produktionsnätverk med komplexa leverantörskedjor i flera led. Affärsmodellerna med kundanpassad produktion och leverans gör att en störning i leverantörskedjan kan få stora konsekvenser, särskilt för importintensiva företag.

I och med EU-direktivet (2014/95/EU) som syftar till att göra information om hur företag hanterar hållbarhetsfrågor öppen och jämförbar har kraven på företagen att redovisa sina hållbarhetsrelaterade risker ökat. För att belysa leverantörskedjornas miljörelaterade risker har vi genomfört en kvalitativ innehållsanalys utifrån ett urval av svenskägda bolags hållbarhetsredovisningar. De valda företagen är verksamma inom de nio mest importintensiva sektorerna med stor exponering för globala leverantörskedjor.

Inom varje sektor har vi valt ut de tre största företagen utifrån sysselsättningsgrad. Av resterande företag har ytterligare sju företag med fler än 200 anställda från varje sektor slumpats fram. Studien täcker totalt in 90 företag från nio olika sektorer. Resultaten av analysen är därmed inte generella för samtliga svenska bolag.

De centrala frågeställningarna i studien är:

- I vilken omfattning och på vilket sätt rapporterar de studerade företagen om de miljörelaterade riskerna i leverantörskedjan¹?
- Finns det skillnader mellan de studerade företagen kopplade till omsättning, sysselsättningsgrad, sektorstillhörighet, val av rapporteringsstandarder och till om rapporteringen utförs på koncern- eller företagsnivå?

Genom att belysa dessa frågor vill vi öka kunskapen hur miljörelaterade risker i leverantörskedjorna kan påverka Sveriges hållbara tillväxt, konkurrenskraft och försörjningssäkerhet.

Låg rapporteringsgrad i vaga ordalag

Problematiken förenad med företagens komplexa leverantörskedjor lyfts fram i ungefär hälften av de 90 studerade företagens hållbarhetsrapporter. Endast 23 av företagen rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan, oftast på en allmängiltig och generell nivå. Ett fåtal företag specificerar vilka råvaror eller vilka geografiska områden

¹ Se avsnitt 2.4 respektive 2.5 för definitioner av miljörelaterade risker och leverantörskedjan som använts i studien.

som är särskilt utsatta för riskerna. Vi ser också att många företag rapporterar om generella fysiska miljörelaterade risker såsom extremväder eller naturkatastrofer.

Samtliga 23 företag som lyfter de miljörelaterade riskerna i leverantörskedjorna rapporterar även om vidtagna åtgärder av riskerna. Majoriteten gör det på ett generellt och ospecifikt sätt. Rapporteringen visar att företagens åtgärder oftast syftar till att hantera leverantörer i första ledet, inte i hela den komplexa leverantörskedjan med underleverantörer till underleverantörer och så vidare. Vi kan också se att många svenska företag och koncerner med svenska och europeiska dotterbolag rapporterar om de miljörelaterade riskerna i den svenska eller europeiska delen av leverantörskedjan, inte globalt.

Cirka 87 procent av de 23 företagen rapporterar enligt, eller med inspiration från Global Reporting Initiative (GRI) standarder. Av samtliga 90 studerade företag följer eller inspireras cirka 51 procent av denna standard. Hälften av företagen inom sektorerna ”Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar” och ”Livsmedelsframställning” rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Inom fyra av sektorerna rapporterar endast ett företag per sektor om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Många av de rapporterade riskerna är kopplade till livsmedels- och jordbruksprodukter.

Hur rapporterade åtgärder förväntas minska eller eliminera företagens miljörelaterade risker saknas det överlag information om. Vår studie visar att företagen behöver vidta stora förändringar för att öka transparensen kring de miljörelaterade riskerna i leverantörskedjan.

Möjligheten att hänvisa till koncernens hållbarhetsrapport försvårar insynen

Företag inom koncerner får enligt årsredovisningslagen (ÅRL 1995:1554) hänvisa till koncernens hållbarhetsrapport. I vår studie har 60 av de 90 företagen använt sig av den möjligheten. Av dessa 60 ägs 38 företag av utlandsägda koncerner vilket har omöjliggjort en analys av huruvida företagens storlek påverkar rapporteringen av miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Detta eftersom alla koncerner inte inkluderar information om antalet anställda eller omsättning i sina hållbarhetsrapporter.

Då många koncerner innefattar dotterbolag verksamma inom olika sektorer och med olika huvudverksamheter har det varit svårt att analysera sektorsspecifika skillnader i rapporteringen. Koncernernas hållbarhetsredovisningar innehåller sällan specifika risker för dotterbolag med olika huvudverksamheter. Istället rapporterar de på en koncernövergripande nivå.

Lång väg kvar för svenska företag att rapportera transparent om miljörelaterade risker i leverantörskedjan

Vår kartläggning visar att majoriteten av de studerade företagen inte redovisar någon information om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. De flesta av de få som ändå gör det rapporterar på en generell nivå. Majoriteten nämner inte riskernas faktiska innebörd och färre än hälften rapporterar om hur vidtagna åtgärder ska minska eller eliminera riskerna. Vi ser stora svårigheter att jämföra och analysera företagens miljörelaterade risker i leverantörskedjan och konstaterar att företagen har en lång väg kvar till en transparent, jämförbar information om miljörelaterade risker i leverantörskedjan.

Det är dock viktigt att poängtera att vi inte har analyserat företagens faktiska arbete med de miljörelaterade riskerna i leverantörskedjan. Lagen om hållbarhetsredovisning reglerar inte specifikt rapporteringen om just dessa risker. Vi vet alltså inte om företagens rapportering

speglar det faktiska arbetet. En analys av det faktiska arbetet skulle således addera en viktig pusselbit i kartläggningen.

Summary

The ongoing climate change is expected to increase environment-related risks in both the short run and the long run. As a reaction to the physical risks of climate change, changes are taking place with regard to law, policy, markets, consumer behavior and technology, which creates new opportunities and challenges for businesses. Different industries are impacted in different ways and to different extents. Our aim with this study is to enhance the knowledge about the preparedness of Swedish companies to respond to these changes and the risks which they pose, as well as the risks created by the direct physical effects of climate change on their activities.

In international comparison, Sweden is among the least vulnerable countries to the effects of climate change (Notre Dame Global Adaptation Index 2019). However, as an import-dependent country Sweden is exposed to climate-related risks in global value chains. According to World Economic Forum (2020) the climate-related risks overshadow other risks in both magnitude and likelihood to be realized.

Swedish companies are dependent on global production networks, with complex value chains in several stages. The business models with customized production and delivery mean that a disruption of the supply chain can have severe consequences, especially among import-intensive companies.

Since the EU directive (2014/95 / EU) aimed at making information about how companies handle sustainability issues more open and comparable, the requirements for companies to report their climate-related risks have increased. In order to investigate the climate-related risks in supply chains of Swedish companies, we conducted a qualitative content analysis based on a selection of Swedish companies' sustainability reports. The selected companies are active in the nine most import-intensive sectors with high exposure to global supply chains.

Within each sector, we selected the three largest companies on the basis of employment rate. Of the remaining companies, seven other companies from each sector with more than 200 were randomly selected. In total, the study covers 90 companies from nine different sectors. The results of the study are thus not generalizable to all Swedish companies.

The main research questions are:

- To what extent and how do the studied companies report about the climate-related risks in their supply-chains?
- Are there differences between the studied companies linked to turnover, employment rate, sector affiliation, choice of reporting standards and whether the reporting is carried out at group or company level?

By highlighting these issues, we aim to increase the knowledge about how climate-related risks in the supply chains affect Sweden's sustainable growth, competitiveness and security of supply.

Low reporting rate in vague terms

The problems associated with the complexity of the companies supply chains are highlighted in about half of the 90 companies' sustainability reports that were studied. Only 23 of the companies discuss climate-related risks in their supply chain, usually at a general and vague level. Few companies specify which raw materials or geographical areas

are particularly exposed to the risks. We also note that many companies report about general physical risks, such as extreme weather or natural disasters.

All 23 companies that report about climate-related risks in their supply chain also report that they have taken measures to address the risks. The majority do so in a general and non-specific way. The reporting shows that the companies typically focused their actions on their immediate suppliers, not the entire complex supply chain with subcontractors to subcontractors, and so on. We also observe that many Swedish companies and company groups with Swedish and European affiliates report about the climate-related risks in the Swedish or European part of the supply chain, not globally.

About 87 percent of the 23 companies report according to, or with inspiration from, the Global Reporting Initiative (GRI) Standards. Out of the full sample of 90 companies, approximately 51 percent report according to, or with inspiration from, GRI Standards. There were notable differences between sectors. Half of the companies within the sectors "Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles"² and "Manufacture of food products"³ report about climate-related risks in the supply chain. In four of the sectors however, only one company per sector report about climate-related risks in the supply chain. Many of the reported risks were linked to food and agricultural products.

How the reported measures are expected to eliminate or reduce the companies' climate-related risks in the supply chains is generally not specified. Our study suggests that companies need to make major changes to increase transparency regarding the climate-related risks in the supply chain.

The possibility to refer to the group's sustainability report reduces transparency

Companies within corporate groups may, according to the Annual Accounts Act (ÅRL 1995: 1554), refer to the group's sustainability report, which 60 out of the 90 companies have done. Of these 60 groups, 38 are not Swedish. This means that we have not been able to analyze whether the size of the companies affects the reporting of climate-related risks in the supply chain, since the majority of the groups' sustainability reports does not include information about the group's number of employees or turnover.

Since many groups include affiliates operating in different sectors and activities, it has been difficult to analyze differences between sectors. The groups' sustainability reports rarely contain specific risks for affiliates with different main activities. Instead, they report at a group-wide level.

There is a long way to go for Swedish companies to report transparently on climate-related risks in the supply chain

The study shows that the majority of the studied companies do not report about climate-related risks in the supply chain. Of the few that do, most report on a general level. The majority does not mention the full implications of the risks and fewer than half discuss how the reported measures are expected to reduce or eliminate the risks. We see great difficulties in comparing and analyzing companies' climate-related risks in the supply

² Sector 47 according to Swedish Standard Industrial Classification in Swedish "Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar". This classification is based on the EU's recommended standards, NACE Rev.2.

³ Sector 10 according to Swedish Standard Industrial Classification (based on NACE Rev. 2), in Swedish "Livsmedelsframställning"

chain, and conclude that companies have a long way to go to transparent, comparable information on climate-related risks in the supply chain.

1 Introduktion

1.1 Bakgrund

Klimatförändringar påverkar redan idag den globala ekonomin. Under 2018 kostade naturkatastrofer uppskattningsvis 160 miljarder dollar i ekonomiska förluster globalt (Munich RE 2019), motsvarande cirka 30 procent av Sveriges bruttonationalprodukt. Klimatförändringar förväntas även öka riskerna kopplade till extrema väderförhållanden både på kort och på lång sikt (IPCC 2013; MGI 2019).

Klimatförändringar kommer att påverka Sverige på olika sätt. Dels ser vi direkta effekter, såsom extrem värme och extrema regn, som medför ökad risk för torka, översvämning, skogsbränder med mera (Nikulín m.fl. 2011). Dels ser vi indirekta effekter, då svensk ekonomi är beroende av globala leverantörskedjor som orsakar indirekta effekter för svenska företag⁴.

Globala leverantörskedjor blir allt mer komplexa, samtidigt som de har stor betydelse för svensk ekonomi. Svenska företag arbetar till stor del med avancerade och välbetalda varor och tjänster, medan en stor del av produktionen av varor till svenska företag utförs av mindre kvalificerad arbetskraft utanför Sveriges gränser (Tillväxtanalys 2020). En tidigare rapport från Tillväxtanalys visar att nästan en tredjedel av arbetskraften inom svensk privat sektor finns i företag som deltar i globala värdekedjor (Tillväxtanalys 2014). Det svenska näringslivet är importberoende och således exponerat för risker i de globala leverantörskedjorna. Sveriges ekonomi är med andra ord beroende av välfungerande globala leverantörskedjor, som är en central komponent i landets konkurrenskraft.

Då det svenska näringslivet är beroende av globala leverantörskedjor exponeras företagen för stora hållbarhetsrelaterade risker. I en internationell studie genomförd av Business Continuity Institute (BCI 2019:17) rapporterade 46,5 procent av företagen en förlust på mer än 50 000 euro per år som ett resultat av störningar i leverantörskedjan, mycket av detta på grund av extremväder och naturkatastrofer. Mer än femhundra företag från olika länder ingick i studien. Vidare ser vi att företag som misslyckas med att etablera hållbara leverantörskedjor kan stå utan kritiska insatsvaror eller se dem kraftigt fördyras. Staten har en betydande roll för utvecklingen genom både existerande och eventuella framtida insatser och åtgärder (Utredningen Cirkulär Ekonomi 2017; Tillväxtanalys 2020).

Forskning visar att det inte finns en målkonflikt mellan hållbarhet och finansiell prestation. Snarare konstateras en positiv korrelation. Högre transparens gällande miljömässiga värderingar kan kopplas till en lägre finansiell risk, utan att negativt påverka avkastningen (Tillväxtanalys 2019:40). Företagens intressenter, särskilt potentiella investerare, kräver alltmer information om hur företag hanterar hållbarhetsfrågor. En väletablerad kanal att tillhandahålla intressenter information om hållbarhetsfrågor är genom hållbarhetsrapportering, som är obligatorisk för större företag (ÅRL 1995:1554; TCFD 2019; Tillväxtanalys 2019).

Då miljörelaterade risker förväntas materialiseras ytterligare och påverka svenska företags globala leverantörer i än större grad kan det få stora effekter på företags produktion och kostnader (se exempelvis IPCC 2013; BCI 2017; MGI 2019). Miljörelaterade risker i svenska företags leverantörskedjor påverkar förutsättningarna för en hållbar tillväxt genom

⁴ Pandemier likt utbrottet av Covid-19 är inte en miljörelaterad risk. Både pandemier och miljörelaterade risker kan dock orsaka störningar i leverantörskedjor.

bibehållen och ökad konkurrenskraft i samband med ökade miljörelaterade risker i världen. Att få en bättre bild av hur företagen rapporterar om potentiella risker är därför viktigt utifrån ett tillväxtpolitiskt perspektiv. Vi har därför valt ut de sektorer i Sverige som är mest importberoende och analyserat hur företagens rapportering om miljörelaterade risker i leverantörskedjan ser ut.

1.1.1 Tidigare studier

Forskningsområdet som utforskar miljörelaterade riskers påverkan på företag och det övriga samhället i framtiden växer (IPCC 2013; MGI 2019; Tillväxtanalys 2019). Forskningen visar en gemensam bild av att miljörelaterade risker ökar framöver men påverkar samhället redan idag. Det finns även en samstämmighet i att miljörelaterade risker intensifieras genom leverantörskedjor. McKinsey Global Institute (MGI) menar exempelvis att "[c]limate change is already having substantial physical impacts at a local level; these impacts are likely to grow, intensify, and multiply" (MGI 2019:8). Generellt handlar forskning om miljörelaterade risker oftast om risker kopplade till de fysiska effekterna av klimatförändringar, så kallade fysiska risker, vilka är lättare att förutse jämfört med övergångsrisker.

Det finns även studier som belyser vikten av att analysera globala leverantörskedjor för att förstå hur klimatförändringar kan påverka nationers näringsliv (se exempelvis Moser & Hart 2015; Benzie, Hedlund & Carlsen 2016; MGI 2019). Andra studier har fokuserat på hur företag hanterar miljörelaterade risker och hur de kan bli mer motståndskraftiga mot plötsliga chocker (Linnenluecke & Griffiths 2010; Haigh & Griffiths 2012). Det finns även en växande litteratur om företags hållbarhetsrapportering (se exempelvis Roca & Searcy, 2012; Yadava & Sinha 2016; KPMG 2017; Alliance for Corporate Transparency 2019).

Forskning om hur företag kommunicerar eller arbetar med just miljörelaterade risker i leverantörskedjan är begränsad, särskilt forskning av det svenska näringslivet. En studie från Stockholm Environment Institute (SEI) ger en bild av hur företag hanterar fysiska risker i leverantörskedjan. I studien har 14 företag (stora företag med stor export och import) intervjuats för att belysa fysiska miljörelaterade risker i företagets globala leverantörskedjor. Studien fokuserar särskilt på hur företagen har uppmärksammat riskerna i strategier för styrning av leverantörskedjan. Studien visar att " ... climate change and extreme weather events are not priority issues in supply chain risk management strategies among Swedish export-dependent manufacturing industries today. Climate change is, however, perceived to possibly become of more concern in the medium to long term future" (Tenggren m.fl. 2019:14). Hitintills har svenska företags rapportering av miljörelaterade risker i leverantörskedjan inte uppmärksamats i studier.

1.2 Syfte och frågeställningar

En del av Tillväxtanalys uppdrag är att analysera statens insatser för hållbar tillväxt i Sverige. En central fråga för svensk hållbar tillväxt är statens roll i svenska företags hantering av miljörisker och ökade konkurrenskraft. Denna rapport är en av sex rapporter i Tillväxtanalys egeninitierade ramprojekt *Hållbara globala leverantörskedjor och näringslivets konkurrenskraft – vad är statens roll?* Syftet med ramprojektet är att analysera vad staten kan göra för att förbättra förutsättningarna för näringslivets konkurrenskraftiga arbete med att minimera miljörelaterade risker i leverantörskedjan.

Syftet med denna rapport är att ge en överblick över hur svenska importberoende företag rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. De två centrala

frågeställningarna i rapporten är: *Till vilken utsträckning och hur rapporterar företagen om miljörelaterade risker i leverantörskedjan?* och *Skiljer rapporteringen om riskerna mellan företag med olika omsättning, olika antal anställda, från olika sektorer, användandet av olika rapporteringsstandarder och om företaget eller koncernen upprättar hållbarhetsrapporten?*

Materialet i studien är årsrapporter och dedikerade hållbarhetsrapporter. Utifrån en kvalitativ innehållsanalys kartlägger vi om 90 företag inom 9 sektorer rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. De 9 sektorer som studeras är de sektorer som importerar mest, vilka är exponerade för risker i leverantörskedjan. Vi analyserar om skillnader i rapporteringen finns mellan företag med olika sektorstillhörighet, storlek, med användandet av olika rapporteringsstandarder samt om företaget upprättar egen hållbarhetsrapport eller hänvisar till koncernens hållbarhetsrapport.

För att besvara de två centrala frågeställningarna i studien har följande forskningsfrågor besvarats:

- 1 Vilka specifika miljörelaterade risker i leverantörskedjan rapporterar företagen om?
- 2 I vilken omfattning rapporterar företagen om riskerna?
- 3 På vilken detaljnivå rapporterar företagen om riskerna?
- 4 Rapporterar företagen om varför riskerna är väsentliga för företagen?
- 5 Presenterar företagen åtgärder för att hantera riskerna och hur rapporterar företaget om åtgärderna?
- 6 Rapporterar företagen om framåtblickande, existerande och/eller historiska miljörelaterade risker i leverantörskedjorna?

Utifrån de fyra forskningsfrågorna ovan, har vi analyserat om resultaten skiljer sig åt mellan:

- 7 Företag med olika omsättning och antal anställda?
- 8 Företag med olika sektorstillhörighet?
- 9 Rapport som är skrivna utifrån olika rapporteringsstandarder?
- 10 Företag som hållbarhetsrapporterat själva och företag som hänvisar till koncernens hållbarhetsrapport?

1.3 Formella krav på hållbarhetsrapportering

Den svenska staten och Europeiska unionen (EU) har en betydande roll för utvecklingen av existerande insatser och åtgärder gällande företagens hantering av risker i leverantörskedjan. Det finns bland annat produktdesignkrav, producentansvar och återvinningsregler som påverkar hur företagens leverantörskedjor kan se ut (Tillväxtanalys 2019; Tillväxtanalys 2020). Inom Sverige och EU finns även ett antal projekt för kompetensuppbyggnad och medvetenhet hos företag för miljörelaterade risker i leverantörskedjorna, ekonomiskt stöd för företag att identifiera och hantera miljörelaterade risker samt medverkande i internationellt samarbete. Läs mer om svenska statens och EU:s roll i Tillväxtanalys rapport *Statens roll i hanteringen av miljörelaterade risker i leverantörskedjor – en kartläggning och omvärldsanalys* (se Tillväxtanalys 2020).

Gällande rapporteringen av miljörelaterade risker i leverantörskedjan har EU:s medlemsstater implementerat ett direktiv för icke-finansiell rapportering, som innebär att större företag ska hållbarhetsrapportera enligt vissa icke-bindande riktlinjer som EU-kommissionen antagit. Under 2019 utvecklade kommissionen riktlinjer för rapporteringen av företagens klimatpåverkan, vilka innefattar klimatrisker i värdekedjan

(Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/95/EU⁵; Tillväxtanalys 2020:37). Ingen av hållbarhetsrapporterna som utgör materialet i denna studie påverkas av kommissionens senaste riktlinjer.

Målet med EU-direktivet är att skapa en effektiv inre marknad inom EU med harmoniserade lagkrav för alla företag inom EU. Direktivet innebär att företag ska redovisa jämförbar information om hur de arbetar med hållbarhet. Syftet är ökad transparens. Rapporteringskraven syftar även till att ge företag verktyg för att hantera hållbarhetsrisker vilket förväntas leda till konkurrensfördelar och ökad lönsamhet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/95/EU; Tillväxtanalys 2019:34). Sverige implementerade EU:s direktiv om icke-finansiell rapportering genom ändringar i årsredovisningslagen, vilka trädde i kraft i december 2016 och började tillämpas 2017.⁶

Svenska företags hållbarhetsrapportering, inklusive rapporteringen av hållbarhetsrisker i leverantörskedjan, styrs ytterst av den svenska årsredovisningslagen, ÅRL. Hållbarhetsrapporteringen ska enligt lagen ”... innehålla de hållbarhetsupplysningar som behövs för förståelsen av företagets utveckling, ställning och resultat och konsekvenserna av verksamheten ...” (6 kap. 12 § ÅRL 1995:1554). Om företaget inte redovisar dessa hållbarhetsupplysningar ska skälen tydligt anges i årsredovisningen eller i en separat hållbarhetsrapport (6 kap. 12 § ÅRL 1995:1554). Lagen innebär alltså inte ett krav på att företaget rapporterar, bara att de motiverar varför de inte rapporterar.

Enligt ÅRL ska samtliga företag som uppfyller mer än ett av följande villkor hållbarhetsrapportera:

- 1 medelantalet anställda i företaget har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 250
- 2 företagets redovisade balansomslutning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 175 miljoner kronor
- 3 företagets redovisade nettoomsättning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 350 miljoner kronor.

(6 kap. 12 § ÅRL 1995:1554).

Detta ”... gäller inte ett företag som är dotterföretag om det och dess samtliga dotterföretag omfattas av en hållbarhetsrapport för koncernen” (6 kap. 10 § ÅRL 1995:1554). Företagens koncernstruktur har alltså betydelse för hållbarhetsrapporteringen. Dotterbolag som omfattas av koncernens hållbarhetsrapport som upprättas enligt lagkraven behöver själva inte hållbarhetsrapportera. Dotterbolagen kan istället hänvisa till koncernens hållbarhetsrapport i årsredovisningen. Svenska företag kan endast hänvisa till koncernbolagets hållbarhetsrapport om den upprättats enligt ÅRL.

Vidare är användandet av rapporteringsstandard för hållbarhetsrapportering frivilligt enligt ÅRL (1995:1554). Global Reporting Index (GRI) standarder för hållbarhetsrapportering lanserades 1997 av the Coalition for Environmentally Responsible Economies, Tellus Institute och UN Environment Programme. Sedan GRI standarder lanserades har de kommit att bli vida implementerade (Behnam & MacLean 2011; KPMG 2017; GRI 2020).

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/95/EU om ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller vissa stora företags och koncerners tillhandahållande av icke-finansiell information och upplysningar om mångfaldspolicy.

⁶ Se SFS 2016:947 om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554).

1.4 Disposition

I kapitel 2 beskrivs rapportens metod inklusive definitioner av viktiga termer. I kapitel 3 beskrivs resultatet från studien, företagens rapportering om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Därefter beskrivs skillnader mellan olika företag i rapporteringen av riskerna. Avslutningsvis sammanfattas iakttagelser från studien.

2 Metod

2.1 Kvalitativ innehållsanalys

För att besvara frågeställningarna och genom det studiens syfte har en kvalitativ innehållsanalys genomförts. Företagens årsrapporter och hållbarhetsrapporter utgör materialet i studien. Då syftet med studien är att beskriva i vilken utsträckning och hur företagen rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan idag analyseras det senaste materialet som finns tillgängligt. För att besvara studiens syfte genom innehållsanalys har studien genomförts i två steg.

Det första steget är att beskriva företagens rapportering utifrån:

- Vilka miljörelaterade risker i leverantörskedjan företagen rapporterar om. De miljörelaterade riskerna delas upp i övergångsrisker (lag- och policyrisker, tekniska risker, marknadsrisker eller ryktesrisker) eller fysiska risker (vattenstress, översvämning, värmebölja, köldvåg, orkan, terrängbrand, höjning av havsnivå, generellt omnämnande eller övriga fysiska risker),
- Dimensionerna: omfattning, innehåll, åtgärder och tidsperspektiv.

Vi har alltså identifierat vilka specifika miljörelaterade risker företagen rapporterar om. Därefter har vi analyserat dimensionerna av rapporteringen om miljörelaterade risker i leverantörskedjan för att fånga i vilken utsträckning och hur företag rapporterar. Genom att studera vilka risker och hur företagen rapporterar om riskerna skapas en bild om näringslivets rapportering av miljörelaterade risker i leverantörskedjan. För att förstå riskerna ytterligare har vi även samlat information om vilka åtgärder företaget har genomfört, kommer att genomföra eller håller på att genomföra för att minimera riskerna eller negativ påverkan på verksamheten. Ingen tidigare klassificering av åtgärder passar studiens indelning av risker. Därför har vi induktivt skapat kategorier utifrån vilka åtgärder som företagen presenterar i hållbarhetsrapporten (Tillväxtanalys 2019:23).

Det andra steget är att analysera om rapporteringen av miljörelaterade risker i leverantörskedjan skiljer sig åt mellan företag av olika storlek (omsättning och antal anställda), från olika sektorer, användandet av olika rapporteringsstandarder samt om företaget upprättar egen hållbarhetsrapport eller hänvisar till koncernens hållbarhetsrapport. (Tillväxtanalys 2019:23).

2.1.1 Dimensioner

I vår analys av företagens rapportering av miljörelaterade risker i leverantörskedjor har vi använt dimensioner som är inspirerade av tidigare forskning (se Unerman 2000; Hughes m.fl. 2001; De Oliviera, Leiras & Ceryno 2019; Arvidsson 2017).

De dimensioner vi analyserat riskrapporteringen utefter är:

1 Omfattning:

- Presenteras riskerna i korthet (några meningar eller något stycke) eller utförligt i hela avsnitt (flera stycken)?

2 Innehåll:

- Presenteras en tydlig koppling mellan riskerna och företagens samt leverantörernas verksamhet?

- Presenteras riskerna underbyggt, med en faktamässig grund för hur (exempelvis med vilka metoder) företaget kommit fram till de risker som de rapporterar om?
- Presenteras risker i kvalitativa (beskriver riskbilden och mål) eller kvantitativa (presenterar siffror, statistisk data) termer?

3 Åtgärder

- Vilka åtgärder för att eliminera eller minska riskerna presenteras?
- Hur presenteras åtgärderna i termer av omfattning, innehåll och tidsperspektiv?

4 Tidsperspektiv

- Presenteras riskerna som redan realiserade och passerade (dåtid), pågående (nutid) eller kommande (framtid)?

För att skapa koherens i analysen av företagens rapportering har vi först läst igenom samtliga årsrapporter inklusive hållbarhetsrapporter för att få förståelse för hur företagen strukturerar rapporterna och kommunicerar miljörelaterade risker, särskilt i leverantörskedjan. Generell information från samtliga hållbarhetsrapporter sammanställdes. Genom att läsa igenom samtliga företags hållbarhetsrapporter identifierades de företag som rapporterat om miljörelaterade risker, vilka plockades ut för djupare analys. Vi valde sedan ut relevanta delar i hållbarhetsrapporterna för att analysera omfattningen, innehållet, åtgärderna och tidsperspektivet av riskrapporteringen. När samtliga rapporter som innehöll rapportering av miljörelaterade risker i leverantörskedjan analyserats gick vi igenom rapporterna ett flertal gånger för att säkerställa koherens i kartläggningen.

2.2 Urval av sektorer och företag

Vi har valt att fokusera på större företag då de har en roll som trendsättare och tidiga brukare (eng. early adopters) när det handlar om hållbarhetsrapportering. Stora företag fungerar som föredömen och är till stor del drivande i branschens utveckling av hållbarhetsarbetet och inspirerar och motiverar mindre företag (Artsberg 1992; KPMG 2017). Stora företag är också av lag skyldiga att hållbarhetsrapportera (ÅRL 1995:1554). Generellt gäller också att påverkan på miljön ökar med företagets storlek (Stiller & Daub 2007).

Det första steget i att välja ut företag var att välja ut de nio sektorer som importerar mest varor och tjänster i förstaled. Importen har beräknats utifrån utrikeshandelsstatistiken. Sektorerna är indelade enligt Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI) huvudgrupp, det vill säga på tvåsiffrig nivå. Vi har alltså valt att fokusera på de sektorer som till störst utsträckning har import, således leverantörskedjor utanför Sveriges gränser, då delstudien syftar till att undersöka de globala värdekedjorna.

De nio sektorer som valts ut är:

- ”Parti- och provisionshandel utom med motorfordon” (46)
- ”Tillverkning av motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar” (29)
- ”Handel samt reparation av motorfordon och motorcyklar” (45)
- ”Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter” (19)
- ”Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar” (47)
- ”Tillverkning av övriga maskiner” (28)
- ”Stål- och metallframställning” (24)
- ”Livsmedelsframställning” (10)

- ”Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter” (20).

Inom parentes presenteras sektorernas SNI-kod.

Det andra steget i urvalet var att skapa en lista över samtliga företag som har över 200 anställda och är börsnoterade inom varje sektor. Utifrån listan valde vi ut tio företag från de nio sektorerna med störst importberoende i förstaled. De tre företag med flest antal anställda har valts ut från varje sektor för att få med de största, potentiellt inflytelserika företagen. Utifrån listan har ytterligare sju företag från varje sektor slumpats fram som analysobjekt. Inom en sektor, ”Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter”, finns det färre än tio företag med över 200 anställda. De största företagen med färre än 200 anställda har därför valts ut.

Då ett företag valts ut tas eventuella företag med samma moderbolag bort från listan som företagen slumpas utifrån. Detta görs för att få spridning på företagen inom sektorn. Ifall två företag från olika sektorer har valts ut med samma moderbolag har vi valt att byta ut ett av företagen. Om ett företag är ett av de tre största inom sektorn har vi valt det företaget och slumpat ett nytt i den andra sektorn. Om inget av företagen är ett av de tre största har vi slumpat vilket av företagen som ska bytas ut. Således har alla företag i studien olika moderbolag. Tio företag från varje sektor som presenterats ovan har valts ut. Totalt består urvalet av 90 företag.

2.3 Material

Företaget kan inkludera hållbarhetsrapporten i årsredovisningen eller upprätta en separat hållbarhetsrapport, vilket ska framgå i årsredovisningen. Företaget kan också som tidigare nämnt hänvisa till koncernens hållbarhetsrapportering, vilket även det ska framgå i företagets årsredovisning (ÅRL 1995:1554). Vi har därför utgått från företagets årsredovisning för att fastställa vilken hållbarhetsrapport som ska analyseras. Hållbarhetsrapporter på svenska, engelska och norska har analyserats. Företaget eller koncernens årsredovisning och hållbarhetsrapport har utgjort materialet i studien. Det senast publicerade materialet som finns tillgängligt har använts.

I ett första skede har samtliga års- och hållbarhetsrapporteringar lästs igenom för att identifiera de fall där företagen rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Initialt har hela rapporter lästs grundligt. Tydliga mönster kunde urskiljas, exempelvis att miljörelaterade risker nämns i det kapitel som behandlar miljö samt inledning innehållande förord av vd eller styrelseordförande. I omfattande rapporter finns ofta ett avsnitt om leverantörskedjan samt ett avsnitt om risker vilka lästs noggrant. Även de delar som berör redovisning kopplat till GRI-index har analyserats. Det blev tydligt att eventuella kapitel om social hållbarhet (mänskliga rättigheter, anti-korruption, arbete mot barnarbete et cetera) inte innehöll rapporteringar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Den finansiella informationen i årsredovisningen visade sig inte heller innehålla relevant information, med undantag från kapitel om risker.

När vi läst igenom allt material plockade vi ut företag som rapporterade om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Detta material har noggrant analyserats ett flertal gånger för att kartlägga hur företagen rapporterat utifrån de dimensioner som presenterats i avsnitt 2.1.1.

2.4 Definition av miljörelaterade risker

Miljörelaterade risker i leverantörskedjor kan delas upp på flera sätt. I diskussionen om näringslivets miljörelaterade risker görs ofta en åtskillnad mellan fysiska risker och

övergångsrisker (se exempelvis TCFD 2017; NGFS 2019), vilket är den indelning som används i denna rapport.

Fysiska risker är risker som uppkommer från fysiska effekter av klimatförändringar. Fysiska risker kan exempelvis orsakas av ökad medeltemperatur såsom torra, översvämningar och höjd havsnivå. Övergångsrisker är risker relaterade till övergången till en ekonomi med lägre koldioxidutsläpp. Övergångsrisker kopplas till nya lagar eller policyer, förändrad marknad, försämrat rykte eller teknisk missanpassning (TCFD 2017:5; MGI 2019:1).

Fysiska risker kan vara akuta, alltså orsakas av särskilda händelser, såsom en ökning av extrema väderhändelser som cykloner, orkaner eller översvämningar. Fysiska risker kan också vara kroniska, långsiktiga förändringar i klimatet, exempelvis högre medeltemperatur som kan orsaka höjda havsnivåer eller återkommande värmeböljor (TCFD 2017:5–6).

I studien har vi delat in fysiska risker i nio kategorier:

- *vattenstress*
- *översvämning*
- *värmebölja*
- *köldvåg*
- *orkan* (inklusive tyfon, cyklon, stormar)
- *terrängbrand*
- *höjning av havsnivå*
- *övriga fysiska risker* (exempelvis förändringar för den biologiska mångfalden och ekosystemet på grund av klimatförändringar)
- *generellt omnämnande av fysiska risker.*

TCFD 2017:18

Övergångsrisker innefattar risker kopplade till omfattande förändringar i policyer, lagar, teknologi och marknader relaterade till klimatförändringar. Beroende på typen av, snabbheten av och inriktningen av förändringarna kan övergångsriskerna utgöra olika nivåer av ekonomisk och ryktetisk för organisationer (TCFD 2017:5).

I studien har vi delat in övergångsrisker i fyra kategorier:

- *Lag- och policyrisker:* policyer om klimatförändringar försätter att utvecklas. Policymålen kan generellt delas upp i två: policyer som bidrar till att begränsa aktiviteter som bidrar negativa effekter på klimatet och policyer som främjar anpassningen till klimatförändringar. Gällande lagrisker har miljörelaterade rättstvister blivit allt vanligare. Då värdet av förluster och skador till följd av klimatförändringar ökar, ökar även risken för lagrisker.
- *Tekniska risker:* tekniska förbättringar eller innovationer som bidrar till lägre koldioxidutsläpp och energieffektivitet som kan påverka organisationer på ett betydande sätt. Då ny teknik ersätter äldre system och stör delar av det befintliga ekonomiska systemet skapas ”vinnare” och ”förlorare”.
- *Marknadsrisker:* på vilka sätt marknader kan påverkas av klimatförändringar är komplext. Ett sätt är förskjutningar i utbud och efterfrågan av särskilda varor eller tjänster.

- *Ryktesrisker*: risker kopplade till förändrat konsumentbeteende eller samhällsuppfattningar knutna till en organisations påverkan på övergången till en ekonomi med lägre koldioxidutsläpp.

TCFD 2017:6

Miljörelaterade risker kan också delas in i exogena och endogena risker. Exogena risker är risker som företagets leverantörskedjor utsätts för från externa källor (exempelvis översvämning eller värmebölja). Endogena risker orsakar företagen och deras leverantörer själva genom sina aktiviteter (utsläpp, avfall, bristande lagefterlevnad, olyckor et cetera) (De Oliviera, Leiras & Ceryno 2019; Tillväxtanalys 2020:5). Generellt anses fysiska risker vara exogena, medan övergångsrisker kan vara både exogena och endogena. I materialet har vi kontrollerat om något företag anser en fysisk risk vara endogen.

2.5 Definition av leverantörskedjan

Leverantörskedjor definieras i rapporten som de sammanlänkade nätverk som producerar och levererar insatser som behövs för att skapa slutprodukter och dithörande tjänster samt att leverera dem till den slutliga konsumtionen (Zsidisin 2009; Tenggren m.fl. 2019). Leverantörskedjan delas sedan upp i leverantörer nedströms och uppströms. I denna studie är vi intresserade av leverantörskedjan uppströms, det vill säga insatser innan företaget har producerat slutprodukter eller dithörande tjänster (Zsidisin 2009; GHG 2013). Leverantörskedjan uppströms är exempelvis en extern part som framställer råmaterial till företaget. En extern part som transporterar den färdiga varan till slutproduktion är en del av leverantörskedjan nedströms och inkluderas således inte i denna rapport.

För att tydligare definiera leverantörskedjan uppströms har vi använt den vanligt förekommande indelningen av företags utsläpp i scope 1, 2 och 3. Den del av företagets påverkan som vi studerat är scope 3, uppströms. Scope 3 är alla andra indirekta utsläpp från organisationens aktiviteter, som uppkommer från aktiviteter som ligger utanför organisationens egen kontroll. Vi har inte studerat scope 1, som inkluderar direkta utsläpp från aktiviteter av organisationen. Hit hör exempelvis bränsleförbränning i företagets fabriker och utsläpp från företagets fordonsflotta. Vi har inte heller studerat scope 2, som innefattar aktiviteter från indirekta utsläpp från energi som företaget använder (GHG 2013).

I uppströms scope 3 innefattas utsläpp från: inköpta varor och tjänster, produktionsmedel, bränsle- och energirelaterade aktiviteter uppströms⁷, uppströms transport och distribution, avfall genererat i verksamhet uppströms⁸, affärsresor, anställdas pendling och uppströms leasade tillgångar (GHG 2013:7–8). Samtliga leverantörer till företagen uppströms, som genomför aktiviteter som resulterar i utsläpp inom scope 3 inkluderas i definitionen av leverantörskedjan i denna rapport. I rapporten används begreppet leverantörskedjan för att referera till leverantörskedjan uppströms, som bidrar till utsläpp i scope 3, om inget annat nämns.

2.6 Avgränsningar

Rapporten har avgränsats till att specifikt studera 90 företag från de nio sektorer med störst import. Det finns totalt 99 sektorer i SCBs indelning på tvåsiffrig nivå. De nio sektorer som valts ut representerar alltså inte hela det svenska näringslivet. Vi har även begränsat

⁷ I anläggningar eller aktiviteter som inte ägs eller utförs direkt av företaget.

⁸ I anläggningar som inte ägs av företaget.

urvalet till större företag (med över 200 anställda). Det är upp till vidare forskning att studera resterande 90 sektorerna samt mindre företag, fördelaktigt med samma metod som denna studie för att kunna jämföra resultaten.

3 Företagens rapportering av miljörelaterade risker i leverantörskedjan

Det är inte alla företag i urvalet som upprättat en hållbarhetsrapport. Av de 90 företag som valts ut har 83 företag hållbarhetsrapporterat. Av de sju företag som inte hållbarhetsrapporterat är samtliga företag som inte behöver hållbarhetsrapportera enligt årsredovisningslagen (1995:1554). 83 hållbarhetsrapporter utgör således materialet i studien.

Företagen kan välja om hållbarhetsrapporten integreras i årsredovisningen eller som en separat rapport. I studien har 45 företag en separat hållbarhetsrapport skild från årsredovisningen, medan 38 företag integrerat hållbarhetsrapporten i årsredovisningen. Fyra företag har rapporterat för både 2017 och 2018 medan sex företag har rapporterat för både 2018 och 2019. Övriga hållbarhetsrapporteringar är från 2018. Samtliga årsredovisningar är från räkenskapsår 2018.

Av de 90 företag som studerats har företagen under 2018 i genomsnitt:

- 1727 anställda
- 12 223 523 tkr i nettoomsättning
- 5,96 procent i vinstmarginal
- grundats för 40 år sedan.

67 av 90 företag har inte rapporterat om någon miljörelaterad risk i leverantörskedjan. 23 av 90 företag rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Fortsättningsvis kommer vi att beskriva hur rapporteringen av miljörelaterade risker i leverantörskedjan ser ut för de 23 företag som nämner minst en miljörelaterad risk i leverantörskedjan.

I studien har enbart offentligt publicerat material använts då materialet hämtats från företagens och koncernernas hemsidor. Exempelen som ges är till för att belysa generella trender för flera företag, eller för att belysa goda exempel på rapportering som är mer transparent och tydlig. Alla exempel som ges är från något av de 23 företag som rapporterat om miljörelaterade risker i leverantörskedjan.

3.1 Rapporterade miljörelaterade risker i leverantörskedjan

I genomgången av materialet tydliggjordes att företag ofta rapporterar om mer än en risk i samma kontext. Sammanlagt rapporterar de 23 företagen om 60 risker. Alltså ett genomsnitt på mer än 2 risker per företag. Exempelvis kan företaget rapportera om risker med vattenstress och värmebölja i leverantörskedjan vilket i sin tur leder till ryktesrisker för företaget. I detta exempel hittar vi alltså tre olika miljörelaterade risker i samma kontext.

I hela företagens hållbarhetsrapport identifieras följande antal miljörelaterade risker i leverantörskedjan:

- sju företag rapporterar om en risk
- åtta företag rapporterar om två risker
- ett företag rapporterar om tre risker
- fyra företag rapporterar om fyra risker
- tre företag rapporterar om sex risker
- 67 företag rapporterar inte om någon risk.

Vi ser även en stor spridning av vilka miljörelaterade risker som nämns i leverantörskedjan utifrån den kategorisering som presenterats i avsnitt 2.4.

Antal företag som rapporterar om övergångsrisker i leverantörskedjan är:

- två gällande lag- och policyrisker
- två gällande tekniska risker
- åtta gällande marknadsrisker,
- 14 gällande ryktesrisker.

Antal företag som rapporterar om fysiska risker i leverantörskedjan är:

- åtta gällande vattenstress
- fyra gällande översvämning
- sju gällande värmebölja
- ett gällande köldvåg
- ett gällande orkan (stormar)
- inget gällande terrängbrand
- inget gällande höjning av havsnivå
- elva gällande generella fysiska risker (extremväder eller naturkatastrofer)
- fyra gällande övriga fysiska risker (förändringar för den biologiska mångfalden och ekosystemen på grund av klimatförändringar).

När företag rapporterar om fysiska risker är det vanligast att rapportera om generella fysiska risker utan att specificera vilken eller vilka fysiska risker som företaget särskilt har utpekat som viktiga. När företagen rapporterar om generella fysiska risker används termerna ”naturkatastrofer” eller ”extremväder” i redovisningarna. Inget av de 90 företagen i studien rapporterar uttryckligen om terrängbrand eller höjning av havsnivå. Däremot rapporterar elva företag om generella fysiska risker där terrängbrand eller höjning av havsnivå kan innefattas.

Inget företag har rapporterat om fysiska risker som en endogen risk. Det betyder alltså att samtliga företag ser de fysiska riskerna i leverantörskedjan som extern påverkan. Inget företag har rapporterat att en fysisk risk skulle vara orsakad av företagets egna leverantörers påverkan. Övergångsrisker är rapporterade som endogena och/eller exogena.

3.2 Omfattning

3.2.1 Majoriteten av företagen har beskrivit riskerna kortfattat

I analysen av företagens hållbarhetsrapporter märkte vi att de flesta företag som rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan ägnar en, eller ett par meningar till att rapportera om risken. Det handlar om kortfattad rapportering, information presenterad i korthet, ett par meningar eller korta stycken.

Många företag skriver endast en mening eller två om miljörelaterade risker i leverantörskedjan i ett kapitel om risker. Ett exempel på en kortfattad rapportering i ett kapitel om hållbarhetsrisker kommer från Ryds Bilglas AB som skriver: ”Hög klimatpåverkan från leverantörer och dess underleverantörer. Försämrat rykte för Ryds Bilglas” (Ryds Bilglas AB 2018:11). Företaget har alltså rapporterat kortfattat om ryktesrisker i leverantörskedjan.

Det finns även exempel på kortfattade rapporteringar i andra delar av hållbarhetsrapporten. I vd:ns förord i Spendrups Bryggaktiebolags hållbarhetsrapport nämns riskerna kortfattat:

”Avslutningsvis visade också den varma sommaren vad klimatförändringarna kan komma att innebära i praktiken. Vår verksamhet är beroende av jordbruksprodukter och vädrets makter” (Spendrups 2018:6). Exemplet visar hur en kortfattad rapportering om den varma sommaren 2018 (värmebölja och vattenstress) kan se ut. Exemplet från Spendrups är intressant utifrån temat ”den varma sommaren i Sverige 2018”. Flera företag har rapporterat om sommaren i Sverige 2018, vilken skapat problem i den svenska leverantörskedjan. Exempelen från Ryds Bilglas och Spendrups passar in för att beskriva de flesta företags rapportering av miljörelaterade risker i leverantörskedjan.

Majoriteten av företag har endast beskrivit miljörelaterade risker i leverantörskedjan i ett kapitel om risker (såsom Ryds Bilglas gjort). Företagen har beskrivit riskerna kortfattat. Andra risker, exempelvis företagens egen påverkan på miljön, får ytterligare utrymme i andra delar av rapporten. Miljörelaterade risker i leverantörskedjan nämns dock endast i kapitlet om företagets risker. Företagen fördjupar inte vilken innebörd riskerna har för företaget ytterligare.

Hitintills har vi beskrivit hur kortfattad rapporteringen kan se ut. Men det finns även ett fåtal företag som har integrerat rapporteringen av miljörelaterade risker i leverantörskedjan genom hela hållbarhetsrapporten. Riskerna får således mer utrymme och beskrivs utförligt, alltså att informationen presenteras i hela avsnitt med flera stycken.

Ett exempel på en mer utförlig beskrivning är Willys AB som refererar till koncernens, Axfoods kombinerade års- och hållbarhetsrapport. I redovisningen nämns den torra och varma sommaren tre gånger i rapporten, sammanlagt cirka 200 ord fördelat på tre stycken i olika avsnitt. I kapitlet om risker och riskhantering beskriver företaget både övergångsrisiker och fysiska risker i leverantörskedjan. Sammanlagt skriver de cirka 400 ord om risker i leverantörskedjan (Axfood 2018).

Ett annat exempel på en utförlig beskrivning är Santa Maria AB, som också refererar till koncernens hållbarhetsrapport. I rapporten nämns miljörelaterade risker i leverantörskedjan i tre avsnitt. Först nämns riskerna i ett avsnitt som handlar om hur företaget hanterar hållbarhetsrisker och möjligheter, sedan i ett avsnitt som handlar om förståelse och hantering av företagets miljöpåverkan samt i ett avsnitt om hur företagets ansvar för miljön förlängs till leverantörskedjan. I varje avsnitt beskrivs olika aspekter av miljörelaterade risker i leverantörskedjan i ett till två stycken. Till viss del återkommer samma information. Några av styckena ger således ingen ny information om riskerna, men riskerna uppmärksammas än en gång. Sammanlagt rör det sig om cirka fem stycken, eller cirka 500 ord om rapporteringen av miljörelaterade risker i leverantörskedjan i hållbarhetsrapporten (Paulig 2018).

Det är sammanlagt fem företag som rapporterat likt Santa Maria och Willys, genom att integrera rapporteringen av riskerna i flera delar av rapporten. Alla fem har en utförlig beskrivning av två eller fler miljörelaterade risker i leverantörskedjan.

Gällande omfattningen av rapporteringen av miljörelaterade risker i leverantörskedjan har inget företag ett renodlat kapitel eller längre avsnitt om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. 18 företag, alltså majoriteten av företagen rapporterar mycket kortfattat, då det rör sig om ett par meningar eller ett kort stycke. Det finns fem företag som rapporterat mer utförligt, då riskerna uppmärksammas på flera ställen i rapporten.

3.3 Innehåll

3.3.1 Kopplingen mellan riskerna och företagens verksamhet är oftast vag

Majoriteten av företagen som rapporterat om miljörelaterade risker i leverantörskedjan ger begränsad, generell information som saknar en tydlig koppling till hur risken är relaterad till företaget eller leverantörerna och deras verksamhet. I genomgången av materialet märks det tydligt att inget företag har lyckats rapportera kortfattat men utvecklat. De exempel som presenteras i avsnitt 3.2 visar hur företagen presenterar en kortfattad, men också generell bild av hur risken påverkar företaget.

Det är svårt att ge en tydlig bild av risken och kopplingen mellan risken och verksamheten på endast ett par meningar. Det är tydligt att de kortfattade rapporteringarna av riskerna inte möjliggör förtydligande av hur risken kopplas till företagens eller leverantörernas verksamhet. De fem företag som rapporterat mest utförligt är även de företag som tydliggjort kopplingen mellan riskerna och verksamheten.

Ett ytterligare exempel på en generell beskrivning av risker är: ”Naturkatastrofer är svåra att förutse, både vad gäller frekvens och omfattning. För Scantias egna affärsprocesser och för leverantörer som ligger i utsatta geografiska områden, eller där risken av andra skäl bedöms vara förhöjd, får risken för naturkatastrofer särskild uppmärksamhet vid såväl riskbedömningen som i Business Impact Analysis och kontinuitetsplaneringen” (Scania 2018:49). Rapporteringen av risken är kortfattad, ett par meningar. Företaget specificerar inte heller vilka ”naturkatastrofer” som uppfattas som särskilt viktiga eller hur ”naturkatastroferna” kan påverka företaget. Företaget hänvisar till intern riskhantering, vilket inte beskrivs ytterligare i rapporten. Vi får alltså en bild av att riskhanteringen pågår internt, men inte hur den ser ut eller hur riskerna specifikt påverkar företaget.

Ett annat typexempel kommer från Kemira Kemi Aktiebolag, som refererar till koncernens årsredovisning med integrerad hållbarhetsrapport. Kemira skriver om hållbara produkter och lösningar i riskkapitlet: ”Disruptive technologies in our value chain, slow renewal of our product portfolio and lack of differentiation, and failure to commercialize new products and service concepts” (Kemira 2018:13). Företaget indikerar att man ser teknik- och ryktesrisker kopplade till hållbara produkter i leverantörskedjan (i detta fall i hela värdekedjan). Vi får dock ingen ytterligare information om hur riskerna specifikt påverkar företagets verksamhet, vilken eller vilka produkter som är särskilt utsatt för riskerna eller om det är någon särskild del av värdekedjan eller leverantörskedjan som är utsatt för riskerna.

Ett annat exempel på en generellt omnämnande av risker i leverantörskedjan, i detta fall ryktesrisk, kommer från ICA Sverige AB som refererar till koncernens års- och hållbarhetsrapport: ”Miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet har kommit att bli hygienfaktorer – som dessutom driver tillväxt. Frågor som rör ansvarstagande, miljöpåverkan, affärsetik och kontroll av såväl den egna organisationen som den externa leverantörskedjan blir allt viktigare. Kunderna efterfrågar hållbara produkter och tjänster samtidigt som leverantörerna vill jobba med innovativa, långsiktiga och stabila kunder” (Ica Gruppen 2018:15). Exemplet är representativt för många företags rapportering gällande generellt omnämnande om ryktesrisker, då företaget som nämner ”miljömässig påverkan”, ”leverantörskedjan” och indikerar implicit att om företaget inte minskar den miljömässiga påverkan kommer det att påverka företaget negativt. Företagen specificerar åtgärderna ytterligare (se avsnitt 3.4), men rapporteringen av risken är svepande och diffus.

15 företag nämner endast fysiska risker och/eller endast övergångsrisker. Åtta företag rapporterar istället att fysiska risker i leverantörskedjan leder till övergångsrisker. Att rapportera hur fysiska risker leder till övergångsrisker ger oftast en tydligare bild av företagets riskbild, jämfört med de företag som rapporterar om fysiska risker och/eller övergångsrisker separat. De företag som bara rapporterar om fysiska risker, exempelvis värmebölja och vattenstress ger en begränsad bild av hur detta påverkar företaget i förlängningen annat än generella kommentarer om ”negativ påverkan”. De företag som rapporterar om hur fysiska risker, exempelvis värmebölja och vattenstress eskalerar i och med att de skapar övergångsrisker, såsom ryktesrisker, ger en bättre bild av hur företaget kan påverkas om fysiska risker realiserar.

Trots att åtta företag rapporterar om hur fysiska risker leder till övergångsrisker saknas oftast en detaljerad, specifik information om riskerna. Att specifik, detaljerad information saknas beror till stor del på att företagen antingen ”klumpar ihop” många fysiska risker (exempelvis vattenstress, värmebölja, översvämning och orkan i en mening) eller nämner generella fysiska risker såsom ”extremväder”. Genom att nämna flera fysiska risker i en och samma mening eller generella fysiska risker såsom ”extremväder” kommunicerar företagen en generell bild av riskerna. Beskrivningen av riskernas påverkan på företaget blir mer generell än om företagen separat skulle rapporterat om de olika fysiska riskerna och vilken påverkan de olika riskerna har på verksamheten. Vi får inte heller veta specifikt hur företagets leverantörskedja kommer att påverkas, eller om leverantörskedjan är särskilt utsatt för en specifik miljörelaterad risk. De flesta företag rapporterar inte heller om särskilda råvaror eller om geografiska områden är särskilt utsatta.

Utifrån materialet kan vi se att majoriteten av företagen är väldigt svepande, breda och generella när de beskriver miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Företagen inkluderar hela leverantörskedjan i riskbedömningen, och specificerar varken vilken vara, vilka leverantörer, eller vilket område som är särskilt utsatt för risken. De flesta företag ”klumpar ihop” många miljörelaterade risker, eller pratar om ”naturkatastrofer” eller ”extremväder”. Riskbilden blir i och med det väldigt generell. Det som inte framkommer av rapporteringen är hur riskerna förväntas påverka företaget annat än ”negativt” i generella termer.

Några företag nämner miljörelaterade risker såpass generellt att det är svårt att utläsa om riskerna även gäller leverantörskedjan. Ett exempel är Willys AB som skriver: ”Riskbilden inom miljöområdet är mångfacetterad och rör såväl varumärkesfrågor, tillgång till råvaror samt kostnader som kan uppkomma som en följd av politiska beslut” (Axfood 67). Här nämns bland annat lag- och policyrisker, men företaget utvecklar inte resonemanget om riskerna. Vi vet inte om företaget identifierar detta som en risk i leverantörskedjan.

Däremot går företaget djupare in på vad som menas med ”tillgång på råvaror”. Företaget beskriver fysiska risker som kan övergå till ryktesrisker och marknadsrisker: ”Däremot är risken påtaglig för att extremare väder kan försvåra inköpsarbetet ... Axfood bedriver ingen egen matproduktion. Jordbruksföretag är betydligt mer fysiskt utsatta för extremt väder ... Det innebär att extremare väder blir en allt större utmaning för livsmedelsproduktionen. Torka, värme, stormar, översvämningar och kyla kan minska jordbruksproduktionen avsevärt från viktiga områden. Det kan innebära både prishöjningar som påverkar försäljningen och svårigheter att få tag i volymer som motsvarar kundernas efterfrågan” (Axfood 2018:67). Här specificerar företaget vilka risker som anses vara väsentliga och är tydliga med att riskerna gäller för leverantörskedjan. På så sätt sticker företaget ut genom en förhållandevis specifik och tydlig beskrivning av risken i jämförelse

med andra företag. För att specificera ytterligare hade företaget kunnat nämna vad som menas med ”viktiga områden”, geografiskt eller vilka produkter riskerna gäller. Då företagen kopplar fysiska risker till övergångsrisker blir rapporteringen oftast mer utvecklad om vi jämför de företag som bara rapporterar om övergångsrisker eller fysiska risker. Trots att företaget kan utveckla hur riskerna påverkar verksamheten är det ett gott exempel i jämförelse med andra företag.

Vi ser även ett fåtal goda exempel på företag som tydligt specificerar vilken råvara som påverkas av miljörelaterade risker. Coop Butiker & Stormarknader AB refererar till koncernens kombinerade års- och hållbarhetsrapport. I kapitlet ”Våra leverantörer” skriver företaget: ”I dag är cirka 90 procent av alla kommersiella fiskbestånd överfiskade eller fiskade till sin gräns enligt WWF. Klimatförändringar, förstörelse av livsmiljöer och försurning sätter också stark press på livet i haven” (Coop 2018:22). Det är en kortfattad rapportering om risken för förändringar i den biologiska mångfalden och ekosystemet på grund av klimatförändringar. Coops hållbarhetsrapport är en av få som innehåller referenser till externa källor i samband med riskrapporteringen, i detta fall Världsnaturfonden (WWF). Företaget rapporterar specifikt om en råvara (fisk) men utvecklar inte vad risken i förlängningen innebär för företaget. Detta är således ett exempel på företag som blir specifika gällande vilken risk som företaget identifierat, men generella i förhållande till hur risken är relaterad till företaget och dess verksamhet. Ett annat exempel på specifika råvaror kopplat till miljörelaterade risker i leverantörskedjan är ett företag som rapporterar om att vattenbrist påverkar bomullsproduktionen negativt.

Det är endast två företag som kommunicerar om en specifik miljörelaterad risk som antas påverka en specifik råvara i leverantörskedjan. Vi får en tydlig bild av hur den specifika råvaran påverkas av den specifika miljörelaterade risken. Dock saknas transparens om fler miljörelaterade risker som företaget identifierar (eller skulle kunna identifiera), då företagen inte ger andra exempel på hur leverantörer kan påverkas av andra miljörelaterade risker. Inget av dessa två företag har specificerat om något geografiskt område andes vara särskilt utsatt för den miljörelaterade risken.

Ett företag, Systembolaget Aktiebolag, sticker ut från mängden med särskilt tydlig och specifik rapportering om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Det är viktigt att påpeka att Systembolaget skiljer sig väsentligt från övriga företag i studien. Företaget är ett statligt företag med uppdrag att ta särskild hållbarhetshänsyn vid inköp. Systembolaget har specificerat hur miljörelaterade risker påverkar företaget, då de ger särskilda exempel på vad som har hänt och vad som kommer att hända med särskilda råvaror (exempelvis korn och vindruvor, särskilt ekologiska). Systembolaget kopplar även riskerna till särskilda geografiska områden (exempelvis norra Tyskland och Sydafrika) som särskilt utsatta för risker. De ger även exempel på hur företaget tidigare påverkats av fysiska risker. Företaget kopplar även de miljörelaterade riskerna till sociala risker i leverantörskedjan, såsom arbetslöshet och problem med arbetsförhållanden. Inget annat företag har rapporterat om både geografiska områden och specifika råvaror. Inget annat företag har heller kopplat riskerna till övriga risker i leverantörskedjan.

Ett annat företag som sticker ut är Orkla Care AB. Företaget refererar till koncernens hållbarhetsrapport. Orkla (2018) specificerar vilka varor som ska fasa ut och vilka geografiska regioner som förväntas påverkas av de fysiska riskerna. Företaget skattar riskerna som måttliga på kort och mellanlång sikt. De rapporterar även siffror på hur många leverantörer som avviker från företagets miljöpolicy.

3.3.2 13 företag beskriver i viss mån varför de identifierat riskerna

Att underbygga de miljörelaterade riskerna i leverantörskedjan handlar om ifall företagen ger en faktamässig grund varför risken är väsentlig för företaget eller varför risken har särskild påverkan på företaget.

Sju företag har rapporterat om miljörelaterade risker som redan realiserats, såsom den torra och varma sommaren i Sverige och andra europeiska länder 2018. Det blir svårare att kategorisera risker som faktamässigt underbyggda eller inte i de fall där företagen rapporterar om risker som redan realiserats. Då företaget nämner att risken redan hänt har vi fokuserat på om de grundläggande beskriver varför risken förväntas påverka företaget i framtiden.

I tio rapporter då miljörelaterade risker i leverantörskedjan identifierats beskrivs även företagets process att identifiera risker, en så kallad riskbedömningsprocess. Då företag har underbyggt varför riskerna har identifierats handlar det om intern process för riskbedömning. Flera företag har i riskbedömningen även genomfört en intressentanalys och intressentdialog. För att sammanfatta företagets intressentanalys och intressentdialog går det oftast ut på att identifiera företagets intressenter och undersöka vilka frågor som intressenterna anser vara mest väsentliga för företaget. Ett företag lägger störst vikt på intressentdialogen, medan sex företag genomfört intressentdialog men lagt mer fokus på den interna väsentlighetsanalysen som kompletterats med intressentdialog. Tre företag har inte genomfört intressentdialog utan rapporterar endast om en intern riskbedömning. Det finns ett par företag som inte beskriver en riskbedömningsprocess, men som verkar ha liknande strategier för att identifiera riskerna.

I sex rapporter beskrivs en generell riskbedömningsprocess. I dessa sex rapporter beskrivs inte hur riskbedömningen av just miljörelaterade risker sett ut. I fyra rapporter som beskrivit en riskbedömningsprocess presenterar företaget hur de identifierat miljörelaterade risker specifikt. De fyra företag som gett mer information om just miljörelaterade risker ger således en bättre insyn i varför företaget identifierat miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Dessa fyra företag är också goda exempel i tidigare avsnitt gällande att utförligt rapportera om riskerna samt ge en tydlig riskbild.

I en koncernredovisning beskrivs hur en riskbedömningsprocess sker inom varje dotterbolag, medan de har en samordning av riskhanteringen på koncernnivå. Detta är den enda koncernredovisningen som tydligt visar att dotterbolagen har en särskild roll i riskidentifieringsprocessen. I övriga 17 koncernredovisningar som innehåller rapporter om miljörelaterade risker i leverantörskedjan refererar till nämns inte dotterbolagen som en viktig aktör för att identifiera riskerna.

Förutom att underbygga varför risken är väsentlig eller har en särskild påverkan på företaget genom att beskriva en riskbedömningsprocess, ser vi ett fåtal företag som refererar till externa källor, som till exempel Coop Butiker & Stormarknader AB som refererar till WWF. Endast fem företag refererar till befintlig forskning som pekar på att miljörelaterade risker i leverantörskedjan skulle drabba just företaget eller sektorn särskilt. Tre av företagen refererar till generell forskning om ökade klimatförändringar och kopplar denna forskning till specifika miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Två företag, exempelvis Coop, refererar till externa källor som visar omfattningen av risken.

Sammanlagt tio företag har genom att beskriva riskbedömningsprocessen till viss del gett en faktamässig grund varför risken anses vara väsentliga för företaget eller varför risken har särskild påverkan på företaget. Fyra företag beskriver specifikt miljörelaterade risker i

riskbedömningsprocessen och ger således bättre insyn än de andra sex företagen om varför miljörelaterade risker identifierats i leverantörskedjan. Vi ser även att två av företagen både beskrivit miljörelaterade risker i riskbedömningsprocessen och refererat till externa källor och på så sätt gett en faktamässig grund varför riskerna identifierats. Ytterligare tre företag som inte beskrivit en riskhanteringsprocess har hänvisat till extern forskning om miljörelaterade risker.

3.3.3 Kvantitativa mätningar av riskerna förekommer endast i fyra rapporter

Inget företag har enbart rapporterat kvantitativt om någon miljörelaterad risk i leverantörskedjan. 19 företag som rapporterat om miljörelaterade risker i leverantörskedjan har enbart rapporterat kvalitativt, alltså har de inte kopplat riskerna till kvantitativa mätningar. Fyra företag har förutom att rapportera kvalitativt även gett övergripande kvantitativ data. Exemplet på kvantitativa delar i rapporteringen är alltså få. De fyra företagen nämner övergripande kvantitativ data, såsom ”I dag är cirka 90 procent av alla kommersiella fiskbestånd överfiskade eller fiskade till sin gräns enligt WWF” (Coop 2018:22), eller ”[t]he world will need 50% more food by 2050, but at its current pace, climate change may reduce agricultural yields by 2% per decade” (Yara 2018:15). Ett annat exempel är ”... efter sommarens torra och bränder räknar öltillverkare i norra Tyskland och andra delar av Europa – däribland Sverige – med upp till 40 procent sämre kornskörd” (Systembolaget 2018:11). I en annan rapport har data samlats in om hur många av koncernens leverantörer som avviker från företagets miljöpolicy, vilket kopplas till ryktesrisker i leverantörskedjan.

3.4 Åtgärder

Fokus i denna rapport ligger på rapporteringen av de miljörelaterade riskerna i leverantörskedjan. För att få en djupare förståelse för rapporteringen av riskerna har vi även analyserat vilka åtgärder företagen beskriver. Samtliga företag som rapporterat om miljörelaterade risker i leverantörskedjan har på något sätt redovisat en åtgärd på risken.

Följande åtgärder presenteras av företagen:

- sju företag ser byte av leverantör, produkt eller på andra sätt sprida riskerna som åtgärd
- åtta företag ser kontroll av leverantörskedjan och/eller avtal med leverantörer som åtgärd på riskerna
- sex företag ser certifieringar och information till kunden som en del av åtgärden av riskerna
- fem företag ser samverkan med leverantörer, organisationer inom samma sektor eller forskare som åtgärd av riskerna
- tre företag ser enbart ökad riskhantering och riskutvärdering som åtgärd av riskerna
- tre företag ser enbart förbättring av tekniska lösningar som åtgärd av riskerna.

Liksom med rapporteringen av riskerna är det vanligt att företagen rapporterar om flera åtgärder. I princip alla företag har påpekat att förbättra miljöarbetet och minska miljömässig påverkan i leverantörskedjan ses som ett sätt att åtgärda riskerna i leverantörskedjan. Företagen har dock redovisat andra åtgärder i kombination till den mer generella synen att förbättra miljöarbetet.

Majoriteten av företagen som beskrivit fysiska risker har beskrivit åtgärder som handlar om att undgå eller minska de negativa effekterna av den fysiska risken, inte att motverka

eller lösa den faktiska fysiska risken. Exempelvis handlar det om torka som påverkar skördar i Tyskland och att företaget istället byter marknad till USA. Företaget undviker negativa konsekvenser av torkan i Tyskland, men åtgärderna syftar inte till att minimera eller eliminera risken för torka i Tyskland.

I ett par hållbarhetsrapporter är det faktiskt åtgärderna av riskerna som belyser att risken också identifieras i leverantörskedjan, inte bara i företagens egen verksamhet. Särskilt i dessa fall har det varit värdefullt att analysera åtgärderna för att förstå rapporteringen av miljörelaterade risker i leverantörskedjan.

3.4.1 Majoriteten av företagen har beskrivit åtgärderna kortfattat

Åtta företag ser kontroll av leverantörskedjan och/eller avtal med leverantörer som en åtgärd av riskerna. Kontroll av leverantörskedjan eller avtal med leverantörer beskrivs i separata avsnitt om uppförandekoder, policyer eller strategier. Endast två av de åtta företagen rapporterar om hur dessa policyer, uppförandekoder eller strategier kan kopplas till riskerna i leverantörskedjan. De andra sex företagen beskriver exempelvis uppförandekoden som en lösning på risken och beskriver uppförandekoden utförligt, men beskriver inte hur uppförandekoden faktiskt kan åtgärda risken. Det blir därför svårt att avgöra om rapporteringen av åtgärderna är kortfattade eller utförliga. Samma logik finns för de flesta av de företag som ser samverkan med leverantörer som åtgärd. Oftast beskrivs olika åtgärder för att minska miljömässig påverkan i leverantörsledet utförligt, men kopplas inte till de miljörelaterade risker som företaget rapporterat om.

Om vi endast ser till de delar där företagen explicit nämner åtgärder för miljörelaterade risker är rapporteringen kortfattad i majoriteten av hållbarhetsrapporterna, det vill säga några meningar eller maximalt två stycken. Om vi inkluderar beskrivningar av olika policyer eller strategier som ett totalt refererar till blir deras rapportering utförligt. Fem företag rapporterar utförligt, det vill säga flera stycken eller sidor om åtgärder som tydligt kan kopplas till riskerna i leverantörskedjan som företagen rapporterat om. Generellt beskriver företagen åtgärderna mer utförlig än vad de beskriver riskerna, men majoriteten av företagen beskriver både risker och åtgärder kortfattat.

3.4.2 Många åtgärder är "allmängiltiga" lösningar på olika risker i leverantörskedjan

Tre företag refererar till att leverantörer skriver under och därmed följer uppförandekoden som en del av åtgärden för den miljörelaterade risken som företaget rapporterat om. Uppförandekoderna går ut på att följa rådande lagstiftning samt bygger på FN:s Global Compacts Tio Principer. De tio principerna innefattar bland annat att "Stödja försiktighetsprincipen vad gäller miljörisiker" och "Ta initiativ för att stärka ett större miljömedvetande" (Global Compact Network Sweden, utan årtal). De tre företag som refererar direkt till uppförandekoden beskriver att leverantörerna ska utvärdera sig själva samt att företaget ska följa upp uppförandekoderna genom regelbunden granskning (eng. audits).

Förutom de tre företag som explicit refererar till uppförandekoden nämner ytterligare fem företag olika former av kontroll av leverantörskedjan som en del av åtgärderna av miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Det handlar om "supplier management system", "regelbundna dialoger med leverantörer" och "hållbarhet är integrerat i bolagets strategi". Dessa fem företag beskriver inte hur kontrollen av leverantörskedjan ser ut. De nämner inte heller att de har som mål att kontinuerligt följa upp leverantörerna. Den huvudsakliga

åtgärden som företagen kommunicerar är att leverantörer ska hålla sig till rådande nationell lagstiftning. För att ge en tydligare bild av hur leverantörer ska arbeta för att minimera riskerna krävs en tydligare koppling för hur dessa åtgärder kan minimera eller eliminera miljörelaterade risker i leverantörskedjan.

Tre företag kommunicerar att ökad riskhantering och riskutvärdering är åtgärden mot risken. Ett exempel på detta är: ”Our evaluation of the overall risk situation includes the potential impacts of natural disasters and resource shortages. Our risk assessment takes the form of a net analysis, i.e. taking account of any countermeasures initiated to minimize the risk” (Volkswagen Aktiengesellschaft 2018:38). Ett annat exempel: ” ... får risken för naturkatastrofer särskild uppmärksamhet vid såväl riskbedömningen som i Business Impact Analysis och kontinuitetsplaneringen. Naturkatastrofer utgör en viktig del av riskhanteringen på både nya och befintliga platser där Scania verkar” (Scania 2018:49). Ytterligare fem företag menar att ökad riskhantering är viktigt för att förstå risken, men presenterar även andra åtgärder av risken. De tre företag som enbart nämner riskhantering som en lösning är väldigt generella och ospecifika, vilken kombineras med en ospecifik och generell rapportering av de miljörelaterade riskerna i leverantörskedjan.

De åtta företagen som ser kontroll av leverantörskedjan och/eller avtal med leverantörer som en åtgärd mot riskerna samt de fem företag ser samverkan med leverantörer, organisationer inom samma sektor eller forskare som åtgärd av riskerna har en sak gemensamt. Den gemensamma nämnaren är att åtgärderna används som åtgärd av flera andra icke-miljörelaterade risker i leverantörskedjan. När företag hänvisar till samverkan med leverantörerna, uppförandekoder eller ökad riskhantering och liknande skapas stora svårigheter att analysera vilka delar som berör miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Åtgärderna används ofta som en ”allmängiltig” lösning på de flesta risker i leverantörskedjan. Något som ytterligare försvårar analysen är att företag kan hänvisa till strategier som företaget inte redovisar i materialet. I analysen av företagens hållbarhetsrapporter är det således väldigt svårt att få en överblick över åtgärderna. I förlängningen blir det svårt att analysera om åtgärderna faktiskt minimerar eller eliminerar miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Några avvikande exempel presenteras i kapitlet nedan.

3.4.3 Ett par företag presenterar mer specifika åtgärder

Det finns fler goda exempel om att rapportera utförligt och transparent om åtgärderna, jämfört med hur många goda exempel vi hittar i själva riskrapporteringen. För majoriteten av företagen saknas dock en tydlig koppling mellan åtgärderna och riskerna.

Fem företag nämner åtgärder som byte av leverantör, produkt eller på andra sätt sprida riskerna. Företagen beskriver kortfattat att de planerar att sprida riskerna genom att byta leverantör, eller genom att använda leverantörer från olika regioner. Exempelvis rapporterar ett företag: ”Om vi riskerar att få fler dåliga skördar i Europa kan USA också vara en bra strategisk partner längre fram” (Spendrups 2018:62). Delvis kan denna åtgärd ses som specifik, då företaget specificerat råvara (ekologisk humle) och region (USA). Fyra andra företag ger en mindre specifik rapportering av spridningen av riskerna, såsom ” ... and agreements with suppliers in different regions for diversification of risks” (Axis Communications 2018:19). Företaget som exemplet är taget från nämner också att de är försäkrade mot generella fysiska risker. På så sätt indikerar företaget att risken är hanterad och riskerar inte att drabbas av negativa effekter. Detta är det enda företaget i studien som explicit nämner försäkring som åtgärd av miljörelaterade risker i leverantörskedjan.

Ett företag har identifierat ryktesrisker på grund av utsläpp i leverantörskedjan. Åtgärden beskrivs kortfattat, att byta ut transportmetoder i leverantörskedjan för att minska miljömässig påverkan. Företaget menar att störst miljömässig påverkan kommer från dessa transporter, men nämner inte andra initiativ för att minska miljömässig påverkan. Företaget nämner inte heller hur stor del av transporterna som ska bytas ut eller hur mycket mindre den miljömässiga påverkan blir. Företaget presenterar inte heller hur detta ska kommuniceras till relevanta aktörer för att minska ryktesrisken.

Sex företag presenterar certifieringar som åtgärd mot miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Företagen hänvisar till externa certifieringar av exempelvis Marine Stewardship Council (MSC), Aquaculture Stewardship Council (ASC), Forest Stewardship Council (FSC) och Global Organic Textile Standard (GOTS). Certifieringarna gäller specifika råvaror, som till exempel fisk, trä och bomull. Tre av företagen redovisar mål på hur många procent av råvarorna som ska vara certifierade inom ett antal år. Beskrivningen av certifieringar som åtgärd är således transparent och specifik. Intressenter får en tydlig bild av företagets åtgärder av risken. Tre av företagen som rapporterar om fysiska risker och certifieringar beskriver dock inte hur certifieringarna faktiskt ska minimera eller eliminera risken.

Ett gott exempel på ett företag som rapporterar om certifieringar som åtgärd är ett företag som rapporterar om förändringar för den biologiska mångfalden på grund av klimatförändringar. Åtgärden som presenteras är att enbart sälja ”färsk sjömat” som är certifierade enligt MSC eller ASC. Detta innefattar dock inte exempelvis ”frost sjömat”. Företaget argumenterar också varför certifieringarna är en åtgärd av risken. Ett annat företag som rapporterar specifikt om åtgärder nämner ett flertal åtgärder, däribland att endast använda ekologisk bomull, följa GOTS, en standard för ekologiska textilier och delta i en organisation som arbetar för hållbar bomullsproduktion. Företaget är dock väldigt vag i kopplingen mellan certifieringen och den fysiska risken.

I de två fall där certifieringar presenteras som en åtgärd av ryktesrisker är certifieringarna tänkta att underlätta för kunden att göra miljömässigt hållbara val eller att tydligt kommunicera att all råvara har producerats på ett miljömässigt hållbart sätt. Kopplingen mellan ryktesrisken och åtgärden (certifiering av produkten) är tydlig i rapporterna. Vanligast är dock uppförandekod och granskning av leverantörer som enda lösning på ryktesrisker.

Samverkan med leverantörer skiljer sig från kontroll av leverantörskedjan eller avtal med leverantörer, då syftet med kontroll eller avtal med leverantörer är att leverantörerna ska följa regler och mål uppsatta av företaget. De företag som beskriver samverkan med leverantörer beskriver istället hur leverantörer kan hjälpa till att utforma arbetet för att minska miljörelaterade risker samt att företaget kan hjälpa leverantörerna i arbetet.

Ett företag nämner enbart samverkan med leverantörerna, utan att utveckla vad denna samverkan innebär. Ett annat företag ger exempel på några specifika projekt för att förbättra den miljömässiga hållbarheten bland leverantörerna och erbjuder stöd till leverantörerna att genomföra diverse projekt som förbättrar miljömässig hållbarhet. Ytterligare ett annat företag nämner kortfattat och generellt samverkan med leverantörer, men också mer utförligt om samverkan med forskare inom området som en åtgärd av miljörelaterade risker, ”... the Group has played an active for many years in sustainable farming initiatives and actively collaborates with universities and research centres to develop new agricultural techniques capable of safeguarding the natural environment” (Barilla 2018:18). Företaget fortsätter att beskriva specifika initiativ och

forskningsområden med namngivna universitet och forskningscentrum. Bland de 23 företagen refererar totalt tre företag till att forskningssamarbeten med externa parter initierats för att hantera miljörelaterade risker i leverantörskedjan.

Två företag beskriver ett specifikt branschinitiativ som en del av åtgärden av miljörelaterade risker. Inom branschinitiativen samlas företag med liknande huvudverksamhet för att tillsammans jobba för att minska branschens klimatpåverkan, sätta upp gemensamma mål och dela information och goda exempel. Dessa branscher är snävare definierade än de nio sektorer som vi valt ut.

De två företag som presenterat tekniska risker i leverantörskedjan presenterar logiskt förbättring av teknik som lösning. Ett av företagen är kortfattade, vaga och definierar inte vilken produkt som ska förbättras eller hur detta ska ske. Det andra företaget specificerar vilken leverantör som de samarbetar med i förbättringen av tekniken, vilka förbättringar som ska genomföras och vad man vill uppnå med förbättringarna. Detta företag är ett gott exempel på hur åtgärder kan underbyggas med en faktamässig grund för hur åtgärderna löser riskerna samt kopplingen mellan risken och åtgärden. Trots den specifika och underbyggda redovisningen rapporterar företaget kortfattat om åtgärden, cirka 150 ord.

Två företag som förtjänar extra uppmärksamhet har listat flera specifika åtgärder. Ett av företagen rapporterar om fysiska risker i dåtid, det vill säga att företaget inte förväntar att risken ska fortsätta framöver. Företaget har listat specifika åtgärder som syftar till att minska de negativa effekterna av de realiserade fysiska riskerna. Åtgärderna innefattar monetär hjälp till leverantörer och information för att stödja leverantörerna. Det andra företaget som sticker ut särskilt är ett företag som refererar till flertalet fysiska risker och övergångsrisiker. Företaget hänvisar till koncernens kombinerade års- och hållbarhetsrapporter som innehåller en lång lista av konkreta åtgärder inom koncernens hållbarhetsprogram. Åtgärderna är kopplade till både FN:s globala mål för hållbar utveckling och Sveriges miljömål. Åtgärderna innefattar allt från certifieringar av specifika råvaror, till att upprätta en kommunikationsplan, vilka går att koppla till de miljörelaterade risker i leverantörskedjan som företaget rapporterat om. När företaget beskriver åtgärder i direkt koppling till de miljörelaterade risker i leverantörskedjan är beskrivningen väldigt vag, som ”... ett antal förebyggande projekt pågår inom hållbarhetsområde” (Axfood 2018:68) och ”... säkrar leveranser genom inköp från olika produktionsområden” (Axfood 2018:68). Kopplingen mellan listan med åtgärder och de miljörelaterade riskerna som företaget presenterat är inte explicit uttryckt i rapporten. Det är upp till läsaren att koppla listan med åtgärder till de risker som presenterats.

Två andra företag som förtjänar lite extra uppmärksamhet har gett tydliga kopplingar mellan de miljörelaterade risker som identifierats i leverantörskedjan och ett par pågående processer. De pågående processerna handlar om att minska den negativa påverkan på miljön, såväl som att minska de negativa effekterna av riskerna för företaget och leverantörerna. De två företagen har beskrivit olika projekt i samarbete med leverantörer eller andra företag i branschen. De har dessutom beskrivit hur processen ser ut för att förbättra åtgärderna och minska riskerna.

3.4.4 Åtgärderna syftar till leverantörer i första led

Riskrapporteringen innehåller ofta ord som ”värdekedja” eller ”leverantörskedja”. I rapporteringen av åtgärderna kan vi se att majoriteten av företagen syftar till leverantörer i första led. Leverantörer i första led har i sin tur oftast underleverantörer (som i sin tur kan ha underleverantörer et cetera), vilket bidrar till leverantörskedjans komplexitet.

Åtgärderna som företagen presenterar riktas mot leverantörer i första led. Endast två företag ger tydliga indikationer att leverantörer i andra led och vidare i leverantörskedjan inkluderas av åtgärderna. I rapporteringen av riskerna däremot inkluderar företagen oftast hela leverantörskedjan eller värdekedjan i riskbedömningen.

3.4.5 Generell rapportering av risker ger generella åtgärder

Många företag ger generella, allmängiltiga lösningar på risker i leverantörskedjan, inte enbart miljörelaterade risker som företagen rapporterat om. De sju företag som rapporterat mest utförligt och specifikt om miljörelaterade risker är också de företag som ger mest utförlig och specifik beskrivning av åtgärderna. Ett par företag rapporterar delvis utförligt om åtgärderna, men generellt om riskerna.

En tydlig koppling mellan åtgärden och risken saknas i de flesta fall. Det är vanligt med allmängiltiga åtgärder, exempelvis samverkan med leverantörer eller upprättande av uppförandekod. Allmängiltiga åtgärder används framförallt bland de företag som kortfattat beskrivit riskerna och inte redovisat vad riskerna innebär för verksamheten.

Majoriteten av företagen presenterar flertalet initiativ som åtgärdar riskerna. Generellt gäller det att ju fler åtgärder som presenteras, desto vagare blir kopplingen mellan åtgärden och risken. När det handlar om omfattande risker som till exempel ryktesrisker, marknadsrisker och generella fysiska risker är det logiskt att flera lösningar presenteras då det oftast är en stor riskbild som företaget presenterar. När företagen presenterar flera lösningar på riskerna kan det alltså vara befogat och detta trots att kopplingen inte alltid är explicit uttryckt i rapporterna. Vi ser alltså en koppling mellan större riskbilder och flertalet åtgärder på riskerna.

Kopplingen mellan åtgärder och risker är i majoriteten av företagens rapporter upp till läsaren att förstå, även bland de företag som beskriver både risker och åtgärder mer specifikt. Majoriteten av företagen ger lite, eller ingen vägledning för läsaren varför åtgärderna löser eller minimerar risken. Det finns dock ett par undantag, särskilt då kopplingen är väldigt tydlig för läsaren men inte explicit skrivs ut. Ett förenklat exempel på en sådan koppling kan vara att företaget rapporterar om ryktesrisker och sedan kommunicerar ett par initiativ som kommer att förbättra ryktet. I de flesta fall när ryktesrisker identifierats nämner dock inte företagen hur åtgärderna kommer att kommuniceras till intressenter. När det handlar om viktiga intressenter, som till exempel företag som är stora kunder, är hållbarhetsrapporten ett sätt att kommunicera. Men om kunden istället är enskilda individer, exempelvis personer som handlar livsmedel, är hållbarhetsrapporten inte ett sätt att nå fram med information.

3.4.6 Företagen inkluderar sällan åtgärder i riskbedömningsprocessen

Den faktamässiga grunden saknas i majoriteten av företagens rapportering av åtgärder. I företagens rapportering av risker bestod den faktamässiga grunden oftast av att företagen beskrev hur företagets riskbedömningsprocess sett ut. Företagen kommunicerar sällan hur de åtgärder som företaget tar mot riskerna arbetats fram och varför. Av de tio företag som beskrivit en riskbedömningsprocess rapporterar endast två hur processen kring att ta fram åtgärder sett ut.

Ett företag kommunicerar att ”Under året beslutades också om ett nytt mål, att ICA Gruppens leverantörer, motsvarande 70 procent av klimatpåverkan i bakomvarande led, senast 2025 ska ha antagit vetenskapligt baserade klimatmål” (ICA Gruppen 2018:54). Detta företag är det enda som i tydligt redovisar att målet är att leverantörer ska anta

vetenskapligt baserade mål. Tidigare nämns också att tre företag har initierat forskningssamarbeten med externa parter för att hantera miljörelaterade risker i leverantörskedjan. På så sätt är målet att skapa en faktamässig grund för framtida åtgärder för fyra företag.

3.4.7 Åtta företag rapporterar kvantitativa mål för åtgärderna

Det är vanligare att företagen kompletterar den kvalitativa redovisningen med kvantitativa siffror gällande åtgärderna av risken jämfört med riskrapporteringen. Åtta företag sätter upp mål som ”70% of our purchasing spend will derive from suppliers audited and approved based on their sustainability performance” (Husqvarna Group 2018:25), eller ”... target is that 100% of all cotton products should be organic by 2020 of which 50% should be GOTS” (Retail and brands 2018:20). Fem av företagen rapporterar även hur siffrorna ser ut i dag, exempelvis ”55% share of strategic suppliers audited” (Husqvarna Group 2018:25) eller ”... share of sustainable fibers has slightly increased to 70% (69%) since last year” (Retail and brands 2018:19).

3.4.8 Företagen rapporterar att åtgärderna pågår

Samtliga företag förutom tre rapporterar att de åtgärder som företaget presenterar är pågående. Majoriteten av företagen kommunicerar också att de hållit på med åtgärderna före redovisningsåret, med ett par undantag.

Det som är intressant är att två företag menar att åtgärderna inte kommer att fortsätta framöver, då risken eliminerats på grund av åtgärderna i sig eller att de inte identifierar risken framöver. Övriga 21 företag rapporterar eller indikerar att åtgärderna kommer att fortsätta framöver. Alla företag som nämnt övergångsrisker indikerar att övergångsriskerna kan elimineras i framtiden, om åtgärderna har tänkt effekt.

3.5 Tidsperspektiv

Många företag har rapporterat att miljörelaterade risker i leverantörskedjan redan har realiserats eller pågår just nu. Av de företag som rapporterar att risken redan realiserats rapporterar sju företag om fysiska risker kopplat till den varma och torra sommaren i Sverige och övriga delar av Europa 2018. Sex företag rapporterar om fysiska risker i framtiden och har inte rapporterat att fysiska risker i leverantörskedjan hänt tidigare eller händer just nu.

Ett företag rapporterar enbart om fysiska risker i dåtid, alltså att risken har realiserats men är inte pågående eller förväntas inte realiseras igen framöver. Företaget har rapporterat om den torra och varma sommaren i Sverige 2018 och hur den påverkat företaget negativt. Företaget förväntar sig alltså inte att risken med vattenstress och värmebölja ska uppstå igen framöver. Ytterligare två företag har rapporterat om fysiska risker i enbart dåtid, men har också rapporterat om andra miljörelaterade risker i leverantörskedjan i ett nutids- och ett framtidsperspektiv.

Övergångsrisker är oftast presenterade i ett framtidsperspektiv. Ungefär hälften av företagen som rapporterar om övergångsrisker i leverantörskedjan har även presenterat att riskerna är pågående, det vill säga påverkar företaget redan idag. Som nämnt beskriver majoriteten av företagen som rapporterar om övergångsrisker att med rätt åtgärder kommer övergångsriskerna att elimineras i framtiden.

Bland de företag som rapporterat om hur fysiska risker leder till övergångsrisker har alla rapporterat i framtidsperspektiv. Ungefär hälften av dessa företag har också rapporterat om riskerna i ett nutidsperspektiv, det vill säga att de redan realiserats.

Vi ser också att sju företag har skattat hur stor risken uppfattas för företaget i framtiden. Endast ett företag har skattat miljörelaterade risker i leverantörskedjan som högsta risk enligt egen skattning. Två företag skattar risken som medelhög, fyra som låg. När det handlar om riskens påverkan på företaget har ett företag skattat risken som hög påverkan. Fyra företag har skattat påverkan som liten och ett företag som medel. Det företag som skattat risken som högsta risk har inte skattat omfattningen av påverkan. De sju företagen som skattat miljörelaterade risker i leverantörskedjan har rapporterat om olika miljörelaterade risker. Gemensamt är att de som skattat fysiska risker rapporterar om flera fysiska risker eller generella fysiska risker (extremväder eller naturkatastrofer). Resterande 16 företag har inte skattat miljörelaterade risker i leverantörskedjans påverkan eller sannolikhet att inträffa. Flera av de 16 företagen skattar andra risker för företaget, men inte de miljörelaterade riskerna i leverantörskedjan.

4 Skillnader mellan olika företag och typer av rapporter i rapporteringen av riskerna

4.1 Skillnader mellan företag som upprättar egen hållbarhetsrapport och företag som hänvisar till koncernens hållbarhetsrapport

Företagens koncernstruktur har stor betydelse för hållbarhetsrapporteringen. Enligt ÅRL (1995:1554) kan företag hänvisa till koncernens hållbarhetsrapport. 60 företag upprättar inte en egen hållbarhetsrapport utan refererar till koncernens hållbarhetsrapport. Av moderbolagen är 21 från Sverige, 16 från EU, 4 från USA och 4 från EES. 14 räknas som internationella företagsgrupper eller multinationella företag.

Av de 60 företagen som refererar till koncernens hållbarhetsrapportering nämns miljörelaterade risker i leverantörskedjan i 18 rapporter (30 procent). Av de koncernredovisningar som innehåller rapportering om miljörelaterade risker i leverantörskedjan är nio koncerner Svenska, fyra från andra EU-länder, två från EES (Norge) och tre är multinationella företag eller internationella företagsgrupper.

Åtta företag är själva moderbolag i koncernen eller tillhör ingen koncern. De kan alltså inte referera till koncernens hållbarhetsrapport utan måste upprätta egen hållbarhetsrapport för företaget eller koncernen. Av de åtta företagen rapporterar tre om miljörelaterade risker i leverantörskedjan, motsvarande 37,5 procent.

Vi har också en till grupp av företag, nämligen de som har moderbolag som kan upprätta koncernredovisning, men som själva upprättar en hållbarhetsrapport. 15 företag upprättar en egen hållbarhetsrapport, trots att de skulle kunna referera till koncernredovisningen. Av de 15 företagen rapporterar två om miljörelaterade risker i leverantörskedjan, motsvarande 13,33 procent

Det är ungefär en lika stor andel av företagen som hänvisar till koncernens hållbarhetsrapport som rapporterat om riskerna, jämfört med andelen som upprättar en egen hållbarhetsrapport som rapporterat om riskerna. Det är en något mindre andel av de företag som har moderbolag, men som själva upprättat en egen hållbarhetsrapport, som rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Gällande omfattningen och innehållet av rapporteringen hittar vi inte inga tydliga skillnader.

Enligt svensk lag kan företagen endast referera till koncernens hållbarhetsrapport om den uppfyller de krav som ställs i ÅRL (1995:1554). För koncerners hållbarhetsrapporter gäller alltså svensk lag, men koncernen kan också omfattas av andra länders lagar. Generellt kan man säga att de lagar som ställer hårdast krav på hållbarhetsrapportering gäller för koncernens rapportering. Vi kan inte hitta tydliga mönster mellan vilket land koncernen tillhör och om rapporteringen innehåller miljörelaterade risker i högre grad än något koncerner från andra länder.

Ett problem som uppstått i analysen av hållbarhetsrapporterna är att koncernerna kan innefatta bolag med väldigt spridda verksamhetsområden, vilket gör att de enskilda dotterbolagens riskbild är väldigt olika. Det är särskilt problematiskt med koncerners rapportering om samtliga dotterbolag håller på med en och samma kärnverksamhet, förutom ett eller ett par vars verksamhet skiljer sig från denna kärnverksamhet. I dessa fall bortprioriteras dotterbolag med annan verksamhet i koncernens hållbarhetsrapport. Exempelvis har en koncern rapporterat om miljörelaterade risker i leverantörskedjan

kopplat till kärnverksamheten som kretsar kring jordbruk och spannmålsproduktion. Företaget som ingick i denna studie producerade bensin. Tillverkningen av bensin prioriterades inte i koncernens hållbarhetsrapport.

Vi ser även att flera av koncernredovisningarna har fokus på andra varor eller tjänster jämfört med de företag som valts ut i studien. Exempelvis refererar Santa Maria AB till Pauligs hållbarhetsrapport. I koncernen är kaffe ett viktigt livsmedel, medan Santa Maria inte säljer kaffe. I koncernredovisningen nämner man miljörelaterade risker kopplat till ”... in particular for the agriculture of sensitive crops, such as coffee crops” (Paulig 2018:12). Kaffe får ytterligare uppmärksamhet på andra ställen i rapporten kopplat till miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Leverantörerna till Santa Maria inkluderas alltså i rapporten, men en vara som får mycket uppmärksamhet säljs inte av Santa Maria, det företag som vi studerat.

Samtliga företag har delar i produktionsledet där externa leverantörer behövs, men cirka tio företag har stora ”interna leverantörskedjor”⁹, alltså att dotterbolag levererar till dotterbolag. Antalet leverantörer uppströms är således få. Miljörelaterade risker i leverantörskedjan begränsas således i jämförelse med de företag som inte producerar något själva utan köper in allt från leverantörer. En generaliserad bild är att ju mer ”interna leverantörskedjor”, desto bättre koll har koncerner, och företagen inom koncernerna, på miljörelaterade risker i leverantörsledet. Detta stämmer inte om företagen inom koncernen inte levererar till varandra, utan har samma verksamhet men i olika länder. Dock har dotterbolagen delvis en samlad riskbild vilket kan förenkla analysen av miljörelaterade risker i leverantörskedjorna. Av dessa tio företag har två rapporterat om miljörelaterade risker i leverantörskedjan.

Anledningarna att skapa ”interna leverantörskedjor” kan vara många, men ett företag rapporterar att de köpt upp gruvbolag för att säkra råvarutillgången i framtiden då råvarumaterialen förväntas bli en bristvara, då fler företag strävar efter mindre koldioxidutsläpp. Ett tiotal företag rapporterar om att de bildat egna transportbolag för att få bättre översikt över koldioxidutsläppen och effektiviteten i transporterna, men är fortfarande beroende av andra leverantörer uppströms.

4.2 Skillnader mellan sektorer

Av tio företag inom varje sektor rapporterar följande antal om miljörelaterade risker i leverantörskedjan:

- ett företag inom ”Stål- och metallframställning”
- ett företag inom ”Tillverkning av motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar”
- ett företag inom ”Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter”
- ett företag inom ”Tillverkning av övriga maskiner”
- två företag inom ”Handel samt reparation av motorfordon och motorcyklar”
- tre företag ”Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter”
- fyra företag inom ”Parti- och provisionshandel utom med motorfordon”
- fem företag inom ”Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar”
- fem företag inom ”Livsmedelsframställning”.

Inom sektorerna hittar vi också företag som inte behöver hållbarhetsrapportera enligt ÅRL (1995:1554). I sektorn ”Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade

⁹ ”Interna leverantörskedjor” – att dotterbolag säljer produkter till andra dotterbolag inom samma koncern.

petroleumprodukter” behöver fyra av tio företag inte hållbarhetsrapportera. Inom sektorn ”Stål- och metallframställning” behöver alla utom ett företag hållbarhetsrapportera. Inom sektorn ”Tillverkning av motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar” behöver två bolag inte hållbarhetsrapportera. I övriga sektorer behöver samtliga företag hållbarhetsrapportera.

Inom sektorn ”Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter” har vi valt ut de största företagen då inte tillräckligt många når upp till de krav för urval som vi satt (se avsnitt 2.2). Bilden av sektorn för ”Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter” blir således skev i jämförandet med de andra sektorerna. Dock har vi fått en större bild av sektorn då de tio företag vi studerat står för cirka 27,03 procent av samtliga företag inom sektorn.

Inom samtliga sektorer rapporterar minst ett företag om miljörelaterade risker. De sektorer som har flest företag som rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan är ”Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar” samt ”Livsmedelsframställning” där fem företag, det vill säga 50 procent av företagen, rapporterar. Inom ”Parti- och provisionshandel utom med motorfordon” rapporterar fyra företag om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. En gemensam nämnare mellan dessa tre sektorer är att majoriteten av företagen har väldigt lite eller ingen egen produktion inom företaget eller andra företag inom koncernen, utan köper in alla produkter från leverantörer som de sedan säljer vidare. På så sätt har företagen få interna risker, de stora riskerna ligger istället hos leverantörerna. En annan gemensam nämnare är att riskerna oftast kopplas till livsmedel- eller jordbruksprodukter.

Företag inom sektorer som styrs av omfattande miljölagstiftningar koncentrerar hållbarhetsrapporteringen om hur de uppfyller miljölagstiftningarna. Miljölagstiftningarna har företagen behövt förhålla sig till under lång tid och arbetet att följa miljölagstiftningarna verkar, utifrån hållbarhetsrapporteringarna, styra företagens hållbarhetsarbete till stor del. Vi ser flera exempel på företag som endast refererar till hur de följer miljölagstiftningar i hållbarhetsrapporteringen, medan andra hållbarhetsfrågor bortprioriterats. Det blir stora ekonomiska påföljder om företagen inte lyckas uppfylla lagkraven, vilket troligtvis bidrar till företagets prioritering att fokusera på lagkraven och inte andra hållbarhetsaspekter. Vi ser denna trend särskild bland bolag inom sektorerna ”Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter” och ”Stål- och metallframställning”, men även inom ”Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter”. Även bland de företag som använder konfliktmaterial är stora delar av rapporteringen av risker leverantörskedjan tillägnad problemen med konfliktmaterialen.

Många svenska företag eller koncerner kommunicerar miljörelaterade risker bland svenska leverantörer. Då företag rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan finns en tydlig trend: torkan i Sverige under sommaren 2018 kopplat till spannmål. Sex företag rapporterar specifikt om den torra och varma sommaren i Sverige och övriga delar av Europa 2018 och kopplar det till problem till bortfall i jordbruksproduktionen. Två av företagen nämner endast de fysiska riskerna kopplat till sommaren, medan fem företag även nämner andra risker i den globala leverantörskedjan, inte endast risker kopplade till sommaren 2018. Gällande den fortsatta risken för torra och varma somrar i Europa kommunicerar fyra av de sex företagen om en fortsatt risk av vattenstress och värmebölja i framtiden, medan två företag nämner risken i dåtid, inte att risken kommer att fortsätta att vara ett problem i framtiden.

Då företagens åtgärder analyserats hittar vi ett intressant samband, nämligen att samtliga företag som rapporterar om certifieringar av råvaror som åtgärder på risken är från sektorn

”Parti- och provisionshandel utom med motorfordon” eller ”Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar”.

Ett annat samband vi hittar är att fysiska risker oftast kopplas till livsmedels- och jordbruksprodukter. Om vi tittar på verksamhetsberättelserna har 16 företag sin huvudverksamhet inom livsmedel- och jordbruksprodukter¹⁰. Av dessa 16 företag rapporterar 9 företag om fysiska risker i leverantörskedjan (56,25 procent). Av de företag som rapporterar mer utförligt och kopplar riskerna till verksamheten tydligare än andra företag kopplar samtliga förutom ett företag riskerna till livsmedels- och jordbruksprodukter. Det företag som inte håller på med livsmedel- eller jordbruksprodukter tillverkar jord- och skogsbruksmaskiner bland annat. Företagen är från olika sektorer.¹¹

Vi ser också att ett tiotal företag uttrycker att de vill bidra till ett ökat hållbarhetstänk inom sektorerna eller verksamhetsområdena. Ett exempel är Scania CV Aktiebolag som refererar till koncernens hållbarhetsrapport. Scania CV Aktiebolag är det enda företag inom sin sektor som rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Scaniakoncernen uttrycker att de vill ”... kunna ta ledarrollen i omställningen till ett hållbart transportsystem...” (Scania 2018:10). Trots att Scania CV Aktiebolag är det enda företaget inom sin sektor som rapporterar om riskerna hittar vi ytterligare ett par företag som fokuserar på transportsystem och uttrycker en liknande vilja att inspirera andra företag som tillverkar bilar eller lastbilar.

I och med att majoriteten av företagen rapporterar till koncernens hållbarhetsrapport skapas likheter mellan företag över sektorsindelningarna som vi använt oss av. Att företagen hänvisar till koncerners hållbarhetsrapporter skapar svårigheter att jämföra rapporteringen inom och mellan de sektorer som vi på förhand delat in företagen utifrån.

4.3 Skillnader mellan företag av olika storlek

Att företagen hänvisar till koncerners hållbarhetsrapporter skapar stora problem med att jämföra företag av olika storlek. Av 90 företag hänvisar 60 till koncernens hållbarhetsrapport. Då rapporterna är kombinerade års- och hållbarhetsrapporter finns information om antal anställda och omsättning. I koncerners hållbarhetsrapporter saknas ofta information om koncernens omsättning och antal anställda samt vilka dotterbolag som innefattas av hållbarhetsrapporten. Vi saknar således information om antal anställda och omsättning från cirka 30 koncerner. Majoriteten av dessa 30 koncerner är inte svenska. Därför skapas svårigheter med att jämföra företag och koncerner av olika storlek. Om koncernerna tydligt hade kommunicerat vilka dotterbolag som koncernredovisningen innefattar eller rapporterat om koncernens omsättning och antal anställda hade det varit möjligt att jämföra koncerners storlek.

Om vi endast ser till företagets storlek och inte koncernens storlek kan vi se att de företag som rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan i genomsnitt har fler anställda och högre nettoomsättning än de som inte rapporterar. Gällande de tre största företagen som valts ut i varje sektor sett till antalet anställda rapporterar 33,33 procent, det vill säga nio av 27 om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. 18 av de största företagen rapporterar alltså inte om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Bland de övriga 63 företagen, som är inte är bland de tre största inom sin sektor, hittar vi 14 rapporterade

¹⁰ Hit räknas inte till exempel företag som ägnar sig åt klädförsäljning (bomull).

¹¹ ”Livsmedelsframställning”, ”Parti- och provisionshandel utom med motorfordon”, ”Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar”, ”Tillverkning av övriga maskiner” samt ”Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter”.

företag, det vill säga 22,22 procent. Det är således ingen stor skillnad mellan de tre största företagen och övriga företag som slumpats fram i varje sektor.

Om vi istället tittar på nettoomsättning rapporterar fem av de tio företagen med högst nettoomsättning, eller åtta av de 20 företagen med högst nettoomsättning i hela urvalet. Bland de tio företag med lägst nettoomsättning rapporterar inget företag. Men, av dessa tio har sju företag inte upprättat en hållbarhetsrapport. Enligt ÅRL behöver de inte dessa sju företag hållbarhetsrapportera. Av de 20 företag med lägst nettoomsättning rapporterar fyra företag om miljörelaterade risker i leverantörskedjan.

Det minsta företaget sett till antal anställda som rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan har 54 anställda, vilket också är det företag med minst nettoomsättning (588 612 tkr) av de rapporterade företagen. Det näst minsta företaget som upprättat en hållbarhetsrapport har en nettoomsättning på 598 281 tkr och 232 anställda. Båda dessa företag behöver hållbarhetsrapportera enligt ÅRL och hänvisar till koncernens hållbarhetsrapport.

Bland de tio företag med flest antal anställda rapporterar fem företag. Bland de 20 företag med flest antal anställda rapporterar åtta företag. Om vi istället tittar på de företag med minst antal anställda rapporterar ett av de tio företagen med minst antal anställda (varav fem inte behöver hållbarhetsrapportera enligt ÅRL). Bland de 20 företag med minst antal anställda rapporterar två (varav sju inte behöver rapportera enligt ÅRL).

En intressant iakttagelse är att av de sju bolag som enligt ÅRL inte behöver hållbarhetsrapportera har fem av företagen moderbolag som uppfyller kraven för hållbarhetsrapportering enligt EU-direktivet. Ett av moderbolagen är svenskt, två är inom EU, ett är inom EES och ett är beläget i övrigt europeiskt land. Två av sju företag som inte behöver rapportera enligt ÅRL har inga moderbolag.

Två företag sticker ut i jämförelsen mellan företag med olika storlek. De två företagen har få anställda och låg nettoomsättning jämfört med andra företag. Ett av företagen refererar till koncernens hållbarhetsrapport, men koncernen har också låg nettoomsättning och få antal anställda jämfört med företagen i urvalet. Det andra företaget ingår inte i någon koncern och upprättar egen hållbarhetsrapport. Trots att de två företagen har lägre nettoomsättning och antal anställda rapporterar de om miljörelaterade risker i leverantörskedjan.

Sammanfattningsvis ser vi att de företag som rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan i genomsnitt har fler anställda och högre nettoomsättning än de som inte rapporterar. Då vi saknar tillförlitliga siffror på koncernnivå har vi inte kunnat jämföra koncerners storlek, utan enbart företagen i urvalet.

4.4 Skillnader mellan företag som använder olika rapporteringsstandarder

Inget företag har angett annan standard än Global Reporting Index Standarder för tillämpningsnivå Core eller Comprehensive (nedan GRI nivå Core och GRI nivå Comprehensive). Företagen har alltså angett att de följer eller är inspirerade av GRI eller så har de inte nämnt vilken rapporteringsstandard de eventuellt följer. Som tidigare nämnt är det frivilligt att använda sig av rapporteringsstandarder.

Av de 83 hållbarhetsrapporteringarna som utgör materialet i studien har:

- 33 företag rapporterat enligt GRI:s standarder¹², varav 30 angett att de använt GRI nivå Core och 3 företag angett GRI nivå Comprehensive
- 13 företag angett att de är inspirerade av GRI:s standarder
- 37 inte uppgett rapporteringsstandard som använts eller inspirerat rapporteringen.

Av de 33 företag som rapporterat enligt GRI:s standarder har 14 företag, cirka 42, 42 procent, rapporterat om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. 13 av 30 företag som angett GRI nivå Core och 1 av 3 som angett GRI nivå Comprehensive har rapporterat om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. 6 av de 13 företag (cirka 46,15 procent) som angett att de inspirerats av GRI:s standarder har rapporterat om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Endast 3 av de 37 företag (8,1 procent) som inte uppgett rapporteringsstandard har rapporterat om miljörelaterade risker i leverantörskedjan.

Vi ser alltså att 20 av 23 företag som rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan rapporterat enligt, eller inspirerats av GRI:s standarder. Detta motsvarar cirka 86,96 procent av alla som rapporterar om riskerna. Något som kan jämföras med att 46 av 90 företag, det vill säga cirka 51,11 procent av alla företag angett att de rapporterar enligt eller inspireras av GRI:s standarder. Av företagen som rapporterat mer utförligt och specifikt om riskerna har alla utom ett rapporterat enligt GRI nivå Core.

För att rapportera enligt GRI:s standarder för tillämpningsnivå Core eller Comprehensive handlar det om att identifiera de mest väsentliga hållbarhetsfrågorna som ska spegla verksamheten. Företaget ska rapportera till vilka hållbarhetsfrågor som identifierats som mest väsentliga, varför frågan är väsentlig för företaget, hur frågan hanteras i verksamheten (till exempel leverantörspolicy) och hur man följer upp det (till exempel nyckeltal) (Global Sustainability Standards Board 2016). Det är således inte att obligatoriskt rapportera om miljörelaterade risker i leverantörskedjan om inte företaget identifierar detta som en av de mest väsentliga hållbarhetsfrågorna. GRI:s standarder är kommunikativt ramverk och handlar således inte om den faktiska risken eller riskhanteringen, endast hur företaget kommunicerar riskerna.

4.5 Företag som inte rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan

Hitintills har vi främst analyserat de 23 företag som rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Men vad kan vi säga om de företag som inte rapporterar? Först och främst har vi de sju företagen som inte behöver hållbarhetsrapportera enligt ÅRL (1995:1554), vilka alltså inte rapporterar om hållbarhet alls. Sedan har vi företag som är väldigt kortfattade i sin hållbarhetsrapportering. Av de företag som upprättat en hållbarhetsrapport har 16 företag mindre än 6 sidor information om hållbarhet i årsredovisningen och ingen separat hållbarhetsrapport. Av dessa 16 företag rapporterar endast 1 företag om ryktesrisker i leverantörskedjan.

Sju företag som inte rapporterar om miljörelaterade risker i leverantörskedjan nämner att ökad transparens i leverantörskedjan är önskvärt, men inte prioriterat i dagsläget. Då hållbarhetskraven är av typen ”följ eller förklara” är dessa sju företag de enda företagen som indikerar i hållbarhetsrapporten varför de inte rapporterat om miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Fyra av dessa sju företag nämner att ökad rapportering av risker i leverantörskedjan prioriteras inom två till tio år, medan interna risker prioriteras i nuläget. Kanske kommer miljörelaterade risker i leverantörskedjan således att få ökad betydelse när

¹² Företagens egen uppgift, ingen extern granskning har skett.

företagen kommit längre med hållbarhetsrapporteringen. Av de 23 företag som rapporterat om miljörelaterade risker i leverantörskedjan nämner 10 att ökad transparens i leverantörskedjan är önskvärt.

I analysen av materialet tydliggjordes att cirka 25 företag rapporterade om miljörelaterade risker, men satte inte riskerna i relation till leverantörskedjan. En annan trend bland alla företag är att många rapporterar om risker kopplat till sociala förhållanden, mänskliga rättigheter, korruption eller barnarbete i leverantörskedjan, det vill säga sociala hållbarhetsrisker i leverantörskedjan. De flesta företag avhandlar kortfattat koldioxidutsläpp i leverantörskedjan för att sedan rapportera om risker kring social hållbarhet. Risker som bryta mot exempelvis mänskliga rättigheter rapporteras som en risk i leverantörskedjan, medan de inte bedöms vara en risk internt för företaget. För miljörelaterade risker är läget annorlunda, då företagen oftast nämner miljörelaterade risker men sällan i leverantörskedjan.

Sammanfattningsvis finns det få gemensamma nämnare mellan de företag som inte redovisar om miljörelaterade risker. Det vi kan se är att 16 företag rapporterar väldigt kortfattat om hållbarhetsinformation, varav endast ett rapporterat om miljörelaterade risker i leverantörskedjan.

5 Avslutande diskussion

I EU-direktivet konstateras att ”Tillhandahållande av icke-finansiell information är verkligen grundläggande för att skapa förändring i riktning mot en hållbar global ekonomi” (Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/95/EU). Eftersom nuvarande lagstiftning inte specifikt reglerar företagens rapportering av de miljörelaterade riskerna i leverantörskedjan saknar Sverige väsentlig information för att skapa förändring i riktning mot en hållbar global ekonomi. Det pågår dock ett arbete på EU-nivå där man ser över direktiven gällande icke-finansiell information.

Vår studie visar att det finns en stor förbättringspotential i företagens kommunikation av miljörelaterade risker i leverantörskedjan. Nuvarande rapportering gör det svårt att analysera företagens transparens kring företagens identifiering, prioritering och analys av riskerna och hanteringen av dessa. Ett fåtal företag visar vägen genom att tydligt kommunicera sitt arbete.

EU-direktivet är utformat på ett sätt som gör det möjligt att enbart hållbarhetsredovisa på koncernnivå. Utformningen minskar på så sätt transparensen för koncernens enskilda dotterbolag. Vår studie visar att majoriteten av de stora företagen hänvisar till koncernredovisningar.

Arbetet med att hantera och rapportera de miljörelaterade riskerna i leverantörskedjan är komplext och utmanande. Detta då arbetet är resurskrävande, präglas av asymmetrisk information och missriktade incitament och kräver både juridisk och teknisk expertis.

5.1 Fortsatt lärande

I den här studien har vi avgränsat oss till en analys av 90 företags hållbarhetsredovisningar inom nio sektorer. För att få en heltäckande bild av svenska företags rapportering om miljörelaterade risker i leverantörskedjan behöver vi inkludera fler företag och sektorer.

Vi ser också behov av att följa EU:s arbete med att se över direktiven gällande icke-finansiell information och analysera hur resultatet påverkar företagens transparens kring identifiering, prioritering och analys av riskerna och hanteringen av dessa.

Slutligen ser vi ett värde av att närmare kartlägga vilka typer av miljörelaterade risker som svenska företag exponeras för genom sin verksamhet i globala värdekedjor.

Referenser

- Alliance for Corporate Transparency. (2019). The Alliance for Corporate Transparency Research Report 2019: An analysis of the sustainability reports of 1000 companies pursuant to the EU Non-Financial Reporting Directive.
- Artsberg, K. (1992). *Normbildning och redovisningsförändring: Värderingar vid val av mätprinciper inom svensk redovisning*. Företagsekonomiska institutionen, Lunds Universitet. Lund: Lund University Press.
- Arvidsson, S. (2017). In search of informational quality in sustainability reports: A longitudinal focus.
- Behnam, M. och MacLean, T. L. (2011). Where is the accountability in international accountability standards? A decoupling perspective. *Business Ethics Quarterly*, vol. 21(1), s. 45–72.
- Benzie, M., Hedlund, J. och Carlsen, H. (2016). Introducing the Transnational Climate Impacts Index: Indicators of Country-Level Exposure – Methodology Report. SEI Working Paper 2016–07. Stockholm Environment Institute.
- BCI. (2017). BCI Supply Chain Resilience Report 2017.
- BCI. (2019). Supply Chain Resilience Report 2019.
- De Oliviera, F, Leiras, A. och Ceryno, P. (2019). Environmental risk management in supply chains: A taxonomy, a framework and future research avenues. *Journal of Cleaner Production*, vol. 232, s. 1257–1271.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/95/EU av den 22 oktober 2014 om ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller vissa stora företags och koncerners tillhandahållande av icke-finansiell information och upplysningar om mångfaldspolicy.
- GHG. (2013). Technical Guidance for Calculating Scope 3 Emissions (version 1.0).
- Global Compact Network Sweden. [utan årtal]. De Tio Principerna <https://globalcompact.se/om-un-global-compact/de-10-principerna/> [2020-03-27].
- Global Sustainability Standards Board. 2016. GRI 101: Foundation 2016.
- GRI. (2020). GRI's History. <https://www.globalreporting.org/information/about-gri/gri-history/Pages/GRI's%20history.aspx> [2020-03-17].
- Haigh, N. och Griffiths. A. (2012). Surprise as a catalyst for including climatic change in the strategic environment. *Business & Society* vol. 51 (1), s. 7–30.
- Hughes, S.B, Anderson, A. och Golden, S. (2001). Corporate environmental disclosures: are they useful determining environmental performance? *Journal of Accounting and Public Policy*, vol. 20, s. 217–240.
- NGFS. (2019). A call for action. Climate change as a source of financial risk.
- IPCC. (2013). Summary for Policymakers. I Stocker, T, Qin, D, Plattner, G.K, Tignor, M, Allen, S, Boschung, J, Nauels, A, Xia, Y, Bex, V. och Midgley, P. (red.). *Climate Change 2013: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cambridge och New York: Cambridge University Press.

- KPMG. (2017). The road ahead- The KPMG Survey of Corporate Responsibility Reporting 2017.
- Linnenluecke, M. och Griffiths, A. (2010). Beyond adaptation: Resilience for business in light of climate change and weather extremes. *Business & Society*, vol. 49, s. 477–511.
- MGI. (2019). Executive summary. Climate risk and Response. Physical hazards and socioeconomic impacts.
- Moser, S. och Finzi Hart, J. (2015). The Long Arm of Climate Change: Societal Teleconnections and the Future of Climate Change Impacts Studies. *Climatic Change* vol. 129 (1–2), s.13–26.
- Munich RE. (2019). *The natural disasters of 2018 in figures*. Topics Geo. <https://www.munichre.com/topics-online/en/climate-change-and-natural-disasters/natural-disasters/the-natural-disasters-of-2018-in-figures.html> [2020-02-10].
- Nikulin, G, Kjellström, E, Hansson, U, Strandberg, G. och Ullerstig, A. (2011). Evaluation and future projections of temperature, precipitation and wind extremes over Europe in an ensemble of regional climate simulations. *Tellus*, vol. 63, s. 41–55.
- Notre Dame Global Adaptation Index. (2019). *Country Index*. <https://gain.nd.edu/our-work/country-index/> [2019-03-30].
- Roca, L.C. och Searcy, C. (2012). An analysis of indicators disclosed in corporate sustainability reports. *Journal of Cleaner Production*, vol. 20, s. 103–118.
- Tenggren, S, Olsson, O, Vulturius, G, Carlsen, H. och Benzie, M. (2019). Climate risk in a globalized world: empirical findings from supply chains in the Swedish manufacturing sector. Stockholm Environment Institute, Stockholm, Sweden.
- SFS 2016:947. *Lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)*. Stockholm: Justitiedepartementet.
- Stiller, Y. och Daub, C.H. (2007). Paving the way for sustainability communication: Evidence from a Swiss study. *Business Strategy and the Environment*, vol. 16, s. 474–486.
- TCFD. (2017). Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures.
- TCFD. (2019). 2019 Status Report.
- Tillväxtanalys. (2014). Sverige i globala värdekedjor – Förändringar av företagets roll i en alltmer sammanflätad världsekonomi. Rapport 2014:12.
- Tillväxtanalys. (2019). ESG och transparens - vägen till grön omställning? PM 2019:02.
- Tillväxtanalys. (2020). Statens roll i hanteringen av miljörelaterade risker i leverantörskedjor– en kartläggning och omvärldsanalys. PM 2020:04.
- Unerman, J. (2000). Methodological issues-Reflections on quantification in corporate social reporting content analysis. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, vol. 13(5), 667–681.
- Utredningen cirkulär ekonomi. (2017). *Från värdekedja till värdecykel – så får Sverige en mer cirkulär ekonomi*. Stockholm: Miljö- och energidepartementet. (SOU 2017:22).
- World Economic Forum. (2020). Global Risk Report 2020.

Yadava, R. och Sinha, B. (2016). Scoring Sustainability Reports Using GRI 2011 Guidelines for Assessing Environmental, Economic, and Social Dimensions of Leading Public and Private Indian Companies. *Journal of Business Ethics*, vol. 138(3), s. 549–558.

Zsidisin, G. (2009). *Supply Chain Risk: A Handbook of Assessment, Management, and Performance*. New York: Springer.

Årsredovisningslag (ÅRL) 1995:1554. Stockholm: Justitiedepartementet.

Företagens års- och hållbarhetsrapporter

Axfood. (2018). Delad glädje för bra och hållbar mat. Års- och hållbarhetsredovisning 2018.

Axis Communications. (2018). Annual review & sustainability report 2018.

Barilla. (2018). Good for you. Good for the planet. 2019 report.

Coop. (2018). Coop Års- & hållbarhetsrapport 2018.

Husqvarna Group. (2018). Sustainovate Progress Report 2018.

Ica Gruppen. (2018). Årsredovisning 2018.

Kemira. (2018). Report 2018.

Orkla. (2018). Annual Report 2018. Sustainability Report Included.

Paulig. (2018). Sustainability Report 2018.

Retail and brands. (2018). Sustainability report 2018/2019.

Ryds Bilglas AB. (2018). Ryds Bilglas Hållbarhetsredovisning 2018.

Scania. (2018). Scania 2018. Års- och hållbarhetsredovisning.

Spendrups. (2018). Spendrups Hållbarhetsredovisning 2018.

Systembolaget. (2018). Systembolagets Ansvarsredovisning 2018.

Volkswagen Aktiengesellschaft. (2018). Sustainability report 2018.

Yara. (2018). Yara's GRI Report 2018.

Tillväxtanalys har regeringens uppdrag att analysera och utvärdera statens insatser för att stärka Sveriges tillväxt och näringslivsutveckling. Genom vår kunskap bidrar vi till att effektivisera, ompröva och utveckla tillväxtpolitiken samt genomförandet av Agenda 2030.

I vårt arbete fokuserar vi särskilt på hur staten kan främja Sveriges innovationsförmåga, på investeringar som stärker innovationsförmågan och på landets förmåga till strukturomvandling. Dessa faktorer är avgörande för tillväxten i en öppen och kunskapsbaserad ekonomi som Sverige. Våra analyser och utvärderingar är framåtblickande och systemutvecklande. De är baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Sakkunniga medarbetare, unika databaser och utvecklade samarbeten på nationell och internationell nivå är viktiga tillgångar i vårt arbete. Genom en bred dialog blir vårt arbete relevant och förankras hos dem som berörs.

Tillväxtanalys finns i Östersund (huvudkontor) och Stockholm.

Den kunskap vi tar fram tillgängliggör vi på www.tillvaxtanalys.se. Anmäl dig gärna till vårt nyhetsbrev för att hålla dig uppdaterad om våra pågående och planerade kunskapsprojekt. Du kan även följa oss på Twitter, Facebook och LinkedIn.

